

Aastaaruande struktuur 2014

Maakonna/linna nimi	Elanike arv (01.01.14)	Üldkasutatavate raamatukogude arv	Harukogude arv	Kokku
Võru maakond	35650	33	0	33

1. Põhilised tegevussuunad

Näituste ja üritustega tähistati Võrumaa suurte sõnameistrite: R. Kolga, A. Adsoni ja J. Jaigi sünniaastapäevi. Liikumisaastal tegutsesid võimlemisringid, kuulati loengut Pilatesest ja matkati J. Jaigi noorpõlveaastate maadel. Ruusmäel mängiti liikumis- ja orienteerumismänge. Liikumisaasta lipukandajad – Lasva valla raamatukogud – korraldasid tervisetehisipäevakuid. Vastseliinas oli aastaringiselt üleval raamatunäitus „Ela ja liigu tervislikult“. Obinitsas käidi koos pensionäride seltsiga Värskas ujumas ja korraldati kepikõnnipäev. Näitusele „Ravimtaimedega kevadest sügisesse“ tõid lugejad ravimtaimi. Meremäel korraldati koos pensionäride seltsiga jalgsimatk „Tunne kodukanti“ ja Tsoorus tehti kepikõndi koos pensionäride klubiga „Elulõng“. Varstu: „Raamatukogu on lugejat harinud ja toetust pakkunud näituste kaudu: „Praktiliselt, säästlikult ja loodussõbralikult“ ja „Sõltuvus võtab vangi“. Viimasena nimetatud näitusel olnud raamatu A. Carr „Lihtne viis suitsetamisest loobumiseks“ abil sai vähemalt üks lugeja oma tubakahimust jagu.“

Lähtuvalt Kultuuriministeeriumi strateegilisest arengukavast on raamatukogu missioon säilitada rahvuslik identiteet ja elujõuline kogukond, talletades rikkalikku kultuuripärandit. Raamatukogud on kaasa aidanud selle jätkusuutlikkusele ja püsima jäämisele kohalikel traditsioonilistel üritustel – kodukandipäevad, rahvatantsupeod, Kaika suveülikoolid jms osalemisel ja korraldamisel. 2014. aastal soome-ugri kultuuripealinnaks valitud Obinitsas olid raamatukogus väljapanekud selle kandi kirjanike ja käsitöömeistrite raamatutest, soome-ugri maadest ja rahvastest ning muinasjuttudest. Võrumaa Keskraamatukogu (edaspidi Võrumaa KRK) ja Tsooru raamatukogu tähistasid 105. tegevusaastat. Ulatuslikult tähistati E. Valteri 85. sünniaastapäeva (Võrumaa KRK, Urvaste). Suur areng toimus Linda raamatukogus kasutusele võeti programm RIKS.

Muusika-aastal 2015 „Kõlab hästi!“ muusikahuvi innustamiseks tutvustatakse raamatunäituste kaudu eesti muusikuid. Varstu: „Varstu Keskkooli õpilased soovivad teha koolijuhile ettepaneku, et koolikavas oleksid ka lugemispäevad“.

Vastavalt ERÜ ja Võrumaa KRK töötajate pöördumisele tõstetakse ümberkorralduste käigus kõrgharidusega raamatukogutöötajate töötasu 731 euroni. Võrumaa KRK koos Eesti Raamatukoguhoidjate Ühinguaga korraldab 10.–12. juunini vabariikliku maaraamatukogude laagri ning tähistab 20. tegevusaastat Jüri 54 hoones.

Luutsniku raamatukogu soovib välja vahetada võõtkoodilugeri ja UPSi, Lindas alustatakse elektroonilise laenutusega, Puiga plaanib osta e-lugeri. Võrumaa vanim, Kuutsi raamatukogu tähistab oktoobris oma 145. tegevusaastat. Haanja raamatukogu eelarvesse on planeeritud tööarvuti väljavahetamine ja teavikute ostusumma

suurendamine. Obinitsa kui soome-ugri kultuuripealinna raamatukogu kohustus on tutvustada selle kandi kirjanike ja käsitöömeistrite raamatuid ja oma rahvale teiste soome-ugri rahvaste kultuuri ja kirjandust.

2. Juhtimine

2.1 Raamatukogude tegevust reguleerivad dokumendid ja nõukogud

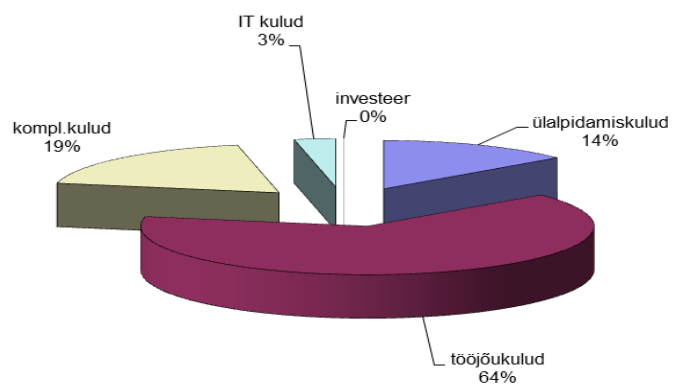
Võrumaa KRK nõukogu kogunes kolmel korral. Kinnitati raamatukogu 2013. aasta tegevusaruanne, 2014. aasta eelarve projekt ning arengukava tegevuskava muudatused. Haanja vallas külastas vallavolikogu kultuurikomisjon kõiki raamatukogusid. Varstu ja Rõuge vallavolikogud kinnitasid raamatukogude kasutamise eeskirja. Puiga raamatukogu nõukogu koosseisu lisandus kooli huvijuht, ühiselt vaadati läbi inventari soetamise vajadused ja valmistati ette suuremaid üritusi. Meremäe vallavanem vestles põhjalikult kõikide struktuuriüksuste juhtidega ning kord kvartalis toimunud infotundides esitasid allasutuste juhid ülevaate tegevusest ning probleemidest. Säna raamatukogu ja teenusekeskuse tööd koordineerib ümarlaud, kuhu kuuluvad Rõuge vallavanem ja volikogu esimees, valla kultuuri- ja noorsootöö juht ning küla esindaja.

Luutsniku raamatukogu uute ruumide väljaehitamine rekonstrueeritavas Külakeskuses kajastub Haanja valla täiendatud arengukavas 2014–2022. Varstu valla arengukava 2004–2014 tegevuskavas plaanitu kohaselt remonditi ruumid, vahetati aknad, uuendati riist- ja tarkvara. Vastseliina valla raamatukogude tegevus on kajastatud valla arengukavas 2014–2022, Vastseliina valla kultuuritegevuse arengukavas 2010–2015 ja Vastseliina valla eelarvestrateegia kavas 2014–2018. Sõmerpalu valla raamatukogude tegevus on kajastatud Sõmerpalu valla arengukavas 2006–2018. Haanja raamatukogu juhataja osales valla arengukava 2014–2022 koostamisel. Meremäe valla arengukavas ja eelarvestrateegias 2014–2018 on kahe Meremäe valla raamatukogu teavikute soetamiskulude katmine 7000 euro ulatuses, mis jaotatakse raamatukogude vahel sõltuvalt elanike arvust.

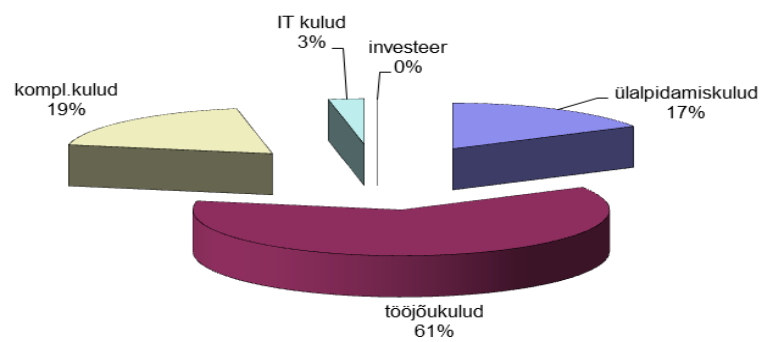
2.2 Eelarve

Põhieelarve	Seisuga 31.12.13. €	Seisuga 31.12.14 €	Muutus %
Eelarve kokku	868124	879739	+1,34%
sh keskraamatukogus	392626	394830	+0,56%
Personalikulu	532532	565638	+6,22%
sh keskraamatukogus	267096	287951	+7,81%
Komplekteerimiskulu	165187	166136	+0,57%
sh OV-lt	107466	107636	+0,16%
sh riigilt	58245	58110	-0,23%
sh keskraamatukogu	42889	43914	+2,39%
sh OV-lt	19710	20701	+5,03%
sh riigilt	23179	23063	-0,50%
Infotehnoloogiakulud	24009	25915	+7,94%
sh keskraamatukogu	7759	7000	-9,78%

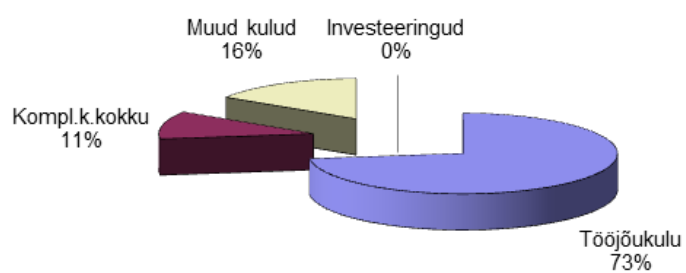
Võru maakonna rahvaraamatukogude kulude jaotus 2014.a.

Võru maakonna rahvaraamatukogude kulude jaotus 2013.a.

Võrumaa KRK 2014.a. kulude jaotus

Võrumaa Keskraamatukogu kulude analüüs allikate ja kuluartiklite lõikes 2014.a. (tuh.eurodes)																
ALLIKAS																
Kulu	riigilt	omaval.	Kultuuriministeerium					Kultuurkapital		Muudelt	Oma-	Kokku 2014.	% Kulu-	2013.a. kulud	Võreldes eelmise aastaga	muutus 2014.a %
			"Raamatu kogut.ko olitus"	"Aardejaht raamatukogus"	"Ava mu maailm"	riigilt õppelae nu kustuta m	"ERÜ 24.aastaraamat"	"Juhan Liiv 150"	Laste-Raamatu-Suvi							
TULUD	61,004	314,363	0,763	0,15	0,08	0,774	0,5	0,3	0,2	0,35	16,346	394,83		392,626	2,204	1%
												0		0		
Tööjõukulu	37,941	236,151				0,774	0,5		0,09		12,495	287,951	72,9	267,096	20,855	8%
												0		0		
Kompl.k.kokku	23,063	20,701	0	0,15	0	0	0	0	0	0	0	43,914	11,1	42,889	1,025	2%
s.raamatutele	23,039	14,906		0,15								38,095	9,6	37,254	0,841	2%
s.perioodikale	0,024	4,865										4,889	1,2	4,839	0,050	1%
s.auvistele		0,93										0,93	0,2	0,796	0,134	17%
s.elekt.r.teavik												0	0,0	0,000	0,000	
												0		0		
Muud kulud	0	57,511	0,763	0	0,08	0	0	0,3	0,11	0,35	3,851	62,965	15,9	82,641	-19,676	-24%
Koolituskulud		0,76	0,763									1,523	0,4	0,645	0,878	136%
Ürituste kulu		0,2						0,3	0,11			0,61	0,2	0,395	0,215	54%
Sõidukite ülalp.k.		1,9										2	0,5	1,629	0,371	23%
Admin.kulud		4,158									1,124	5,282	1,3	7,252	-1,970	-27%
Lähetuskulud		1,06								0,35		1,41	0,4	5,422	-4,012	-74%
Ruumide maj.kulud		35,517										2,627	9,7	49,185	-11,041	-22%
Infotehnoloogia		7										7	1,8	7,759	-0,759	-10%
Inventari kulud		1,553		0,08								1,633	0,4	3,313	-1,680	-51%
masinate ja seadm. ülalp.		1,013										1,013	0,3	1,397	-0,384	-27%
Meditsiini kulud		0,95										0,95	0,2	2,551	-1,601	-63%
Rakendus-ja hooldusmat.		3,4										3,4	0,9	3,093	0,307	10%
Muud k												0	0,0	0	0,000	
Investeeringud												0	0,0	0		
s.ehitiste kap.rem.												0		0		
s.infotehnoloogia												0		0		
												0		0		
KOKKU	61,004	314,363	0,763	0,15	0,08	0,774	0,5	0,3	0,2	0,35	16,346	394,83	728,656	392,626	2,204	1%

Projektid, toetused (Kellelt saadud?)	Periood	Summa
Tallinna Ülikooli Infoteaduste Instituudi koolitused Võru- ja Põlva maakonna rahvaraamatukogutöötajatele (Kultuuriministeerium)	01.09-01.11.2014	763
ERÜ 25. aastaraamatu toimetamine (Kultuurkapital)	01.03.-01.11.2014	500
Ava mu maailm (Hasartmängumaksu Nõukogu)	01.08.-01.10.	80
Aardejaht raamatukogus (Hasartmängumaksu Nõukogu)	01.09.-01.11	150
Võru maakonna laste suvise võistluse programm LASTE-RAAMATU-SUVI 2014 (Kultuurkapital)	01.06.2014-30.09.2014	200
J. Liivi 150. sünniaastapäevale pühendatud Tartu Üliõpilasteatri etendus (Kultuurkapital)	01.11. 2014-31.12. 2014	300
ERASMUS+ programmi raames toetus osalemiseks Alden Biesenis, Belgias toimival kontaktseminaril "Basic Skills" (SA Archimedes)	26.-30.11. 2014	350
Laste käeline tegevus (MTÜ Misso Avatud Noorteklubi)	08.09.-14.12. 2014	100
Loeme ja õpime koos (Vastseliina vallavalitsus)	01.11.-31.12.2014	45
Obinitsa raamatukogu 2014. aasta ürituste korraldamine (Meremäe vallavalitsus)	01.01.2014-31.12.2014	200
Üheskoos on huvitav (Meremäe vallavalitsus)	01.10.2014-31.12. 2014	200

Toetusprogrammide osa on hindamatu – Võrumaa KRK sai korraldada Tallinna Ülikooli koolituse, muretseda väga vajaliku lugemisluubi ja lauamänge. Obinitsas

esitles I.Vananurm raamatut „Petserimaa külad“ ja Kauksi Ülle rääkis Udmurdimaal käigust ning tähistati külakeskuse 5. sünnipäeva.

2.3 Struktuur

Võrumaa rahvaraamatukogude võrgustik jätkas raamatukoguteenuse osutamist 33-s raamatukogus ja 15-s välislaenutuspunktides. Sõnatu märguanne maaraamatukogude lahtiolekuaegade kohta mõnes kohas on akendelt eest tõmmatud kardinaad-katted või korstnast tulev suits. Meremäel pikendati esmaspäevast lahtiolekuaega ühe tunni võrra, et gümnaasiumiõpilased saaksid peale tunde raamatukogus käia.

2.4 . Personali juhtimine ja arengk

Võrumaa KRK sai lahkunud töötaja asemele uue Eesti Töötukassa vahendusel ja vastavalt tööturuteenuste ja –toetuste seaduse alusel maksti raamatukogu palgatoetust. Lasva raamatukogu juhataja töölt lahkumise tõttu töötas alates maist Kääpa raamatukogu juhataja 0,75 koormusega Kääpal ja juhataja kt-na 0,25 koormusega Lasval. Viimases tehti inventuur.

2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest 2014

Raamatukogu nimi	Koolituste arv	Koolitustundide arv (koolituse pikkus)	Raamatukoguhoidjate arv, osalesid täienduskoolitusel	Koolituseks kulutatud
Haanja	1	6	1	
Kirepi	2	22	1	81,60
Krabi	2	31	1	60
Kuutsi	1	6	1	
Kääpa	3	24	1	46
Loosi	1	6	1	
Luutsniku	1	6	1	
Meremäe	1	6	1	
Misso	2	14	1	30
Mõniste	1	6	1	
Nursi	2	86	1	245
Obinita	2	14	1	78
Osula	6	86	1	198
Parksepa	2	31	1	60
Ruusmäe	1	6	1	
Rõuge	2	86	1	245
Tsolgo	1	6	1	
Tsooru	4	57	1	97
Varstu	1	6	1	
Viitina	2	86	1	305
Võrumaa KRK	10	296	27	418
Kokku	48	887	47	1863,60

Koolituse teema	Korraldaja	Osavõtjate arv
Tallinna Ülikooli Infoteaduste Instituudi koolitused Võru- ja Põlva maakonna rahvaraamatukogutöötajatele	Tallinna Ülikool	32
Maaraamatukogude suveseminar "Raamatukoguhoidja kui õpetaja ja koolitaja"	Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing	3
Väikettevõtete esindajate töötervishoiu- ja tööohutuse koolitus	Tööinspektsioon	1
MARC kataloogimise põhitõed	ERÜ	2
Töötervishoiu ja tööohutuse korraldamine ettevõttes	Personali Arenduskeskus	1
Tuleohutuse enesekontrolli ja evakutasiooni eest vastutavate isikute koolitus	Juunika Õppekeskus	1
Inglise keel algajatele	Võrumaa Kutsehariduskeskus	1
Esmaabi koolitus	Eesti Punane Rist	1
Infopädevuse alused	Tartu Ülikool	1
Algupärase lastekirjanduse päev	Tartu Linnaraamatukogu	3
Teavikute parandamine	Eesti Rahvusraamatukogu	2
II Põhja- ja Baltimaade kirjandusfoorum "Kas laps loeb?"	Põhjamaade Ministrite Nõukogu esindus Eestis	3
Ajaloo vilus: Gert Helbemäe elu ja looming. Kirjandusalane teave Rahvusraamatukogus	Eesti Rahvusraamatukogu	2
Esmaabi koolitus	Roosaja OÜ	1
Rahvaraamatukogude suveakadeemia	Tartu Ülikooli Ühiskonnateaduste Instituut	3
Kevadkursus "Kakskümmend aastat Eesti Õpiringide Seltsi"	Rahvakultuuri Keskus	3
Suvekursus "Kakskümmend aastat Eesti Õpiringide Seltsi"	Rahvakultuuri Keskus	2
Kolm vaadet rahvakultuuris	Rahvakultuuri Keskus	2
Õppepäev	Eesti Vabaharidusliit	1
Sündmuste planeerimine ja läbiviimine	Tartu Rahvaülikool	1
Kuidas omanäoliselt lugusid jutustada?	Tartu Rahvaülikool	1
Raamatukoguhoidja kui koolitaja	Eesti Rahvusraamatukogu	1
Töötajate kaasamine töökeskkonna parandamisele töökohal	Tervise Arengu Instituut	1

2.4.2 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised (ettekanded, loengud, koolitused)

1. Parksepa raamatukogu juhataja esines Kirepil ettekandega „Naine suurmehe kõrval“, tutvustades ajaloolisi romaane ja biograafiaid.
2. Misso raamatukogu juhataja esines vallavalitsuse töötajatele neljal korral.
3. Ruusmäe raamatukogu juhataja tutvustas raamatukogu tööd Haanja Vallavolikogu haridus- ja kultuurikomisjonile.
4. Linda raamatukogu direktor kaitses Tartu Ülikoolis lõputööd „Viivi Luige „Varjuteater“ ja Erik Tohvri „Peeglikillud“ : kahe kirjandusteose võrdlev analüüs retseptiooni ja omaeluloolisuse taustal“ ning esines loenguga maaraamatukogutöötajate seminaril.
5. Kääpa raamatukogu juhataja tutvustas karjäärpäeval Võrumaa Kutsehariduskeskuses noortele raamatukoguhoidja elukutset ning lugejatele A. Haava elu ja loomingut.
6. Rõuge raamatukogu direktor esines ettekandega Tsooru raamatukogu ajaloost.
7. Vana-Vastseliina raamatukogu juhataja esines Kapera kodukandipäeval.
8. Obinitsa raamatukogu juhataja viis läbi raamatukogutunni algklasside õpilastele, tutvustades e-lugereid, seto- ja võrokeelseid lasteraamatuid ning filme.
9. Meremäe raamatukogu juhataja esines Soome-ugri kultuuripealinna külalistele ja Jõgevamaa raamatukogutöötajatele ülevaatega valla, sh raamatukogu tegevusest.
10. Kuldre raamatukogu juhataja rääkis koolis E. Valteri elust ja loomingust.
11. Võrumaa KRK LO juhataja H. Laanpere tutvustas Võru Folkloorifestivali kavast olnud jutujalutuskäigul „Otsime „Hõbelusikaid“ V. Raidaru loomingust pärit Võru linnaga seotud lugusid ja emakeeleõpetajate õppereisil Räpina kihelkonna kirjanikke ja nende loomingut.
12. Võrumaa KRK LO bibliograaf E. Timmi rääkis Võru Loovuskoolis lapsevanematele teemal „Peres kasvab raamatulaps: kuidas valin oma lapsele sobivaima raamatu“.
13. Võrumaa KRK LO raamatukoguhoidjad R. Sohard ja E. Laine tutvustasid lasteaedades lastevanemate koosolekutel toimunud kasutajakoolitustel välisteeninduspunkti töökorraldust ja raamatukogu kasutamise eeskirja.
14. Võrumaa KRK pearaamatukoguhoidja E. Raag esines ettekandega „Eesti Õpiringide Selts Semud 20“ Rahvakultuuri Keskuses õpiringide juhtidele.

2.4.3 Maakonnaraamatukogu osa koolituse korraldamisel

Võrumaa KRK korraldas kümme maakondlikku seminari, kus alati olid põhitähelepanu all erialaküsimused. Väga heaks hinnati RIKSWEBi koolitusi. Misso: „Jätkugu Võrumaa Keskraamatukogul ikka tahet meid 2015. aastal harida ja olla toeks raamatukogude arendamisel ja suunamisel“. Obinitsa: „Samuti on maaraamatukogude juhatajatel võimalus kuulata Võrumaa KRKs neid esinejaid, keda ei ole erinevatel põhjustel võimalik koha peale esinema kutsuda“. Viitina: „Uute raamatute näidistega saab alati tutvuda, väga vajalik on uudiskirjanduse tutvustus ning info sooduspakkumiste kohta.“

1. A. Adsoni luulekogu „Varjuliste puie all“ esitlus
2. L. Sommeri loeng „Juhan Jaigi avaldamata jutud“
3. Filmiarhiiv jutustab: A. Adsoni ja M. Underi tervitus eesti rahvale
4. Magus Võrumaa 90: Päia kommitööstusest tänapäevani
5. Õpituba „Täna teeme kommi“
6. K. Korneli loeng Pilatesest
7. Tutvumine Võrumaa KRK trepigaleriiga
8. MTÜ Näputüü Seltsi Näitus „Kõitev kõitmine“

9. Tsooru raamatukogu 105 – Võrumaa mõisate tuur
10. Ajakirja „Elukiri“ muudatused
11. Raamatu „Sada aastat Lepistu koolimaja Võrumaal“ esitlus
12. R. Kolga mälestuspäev „Võrumaa saladused“
13. Eesti kirjanike tuur eesti raamatukogudes/ T. Tamm, K. Aarelaid, I. Koff, J. Kaus.
14. Rahvaraamatukogu seaduse kaardistamine
15. V. Luige „Varjuteater“ ja E.Tohvri „Peeglikillud“ kahe kirjandusteose võrdlev analüüs retseptiooni ja omaeluloolisuse taustal
15. J. Liiv 150 - MTÜ Tartu Üliõpilasteatri etendus „...mind vaatas ühe lille silm“

2.4.4 Erialahariduse omandamine

Linda raamatukogu direktor omandas Tartu Ülikoolis bakalaureusekraadi humanitaarteaduse bakalaureus. Rõuge raamatukogu direktor lõpetas raamatukogunduse ja infokeskkondade rakenduskõrgharidusõppe Tartu Ülikoolis. Võrumaa KRK LO raamatukoguhoidja lõpetas Võrumaa Kutsehariduskeskuses loodusturismi korralduse eriala kutseõppe.

2.4.5 Töötajate tunnustamine

Elvi Määr

ERÜ maaraamatukogude sektsiooni tunnuskiri
Võru valla aunimetus „Aasta kultuurielu edendaja“

Sirje Moorus

ERÜ maaraamatukogude sektsiooni tunnuskiri

Karmen Liping

Võrumaa parim maaraamatukoguhoidja

Helle Laanpere

Võrumaa KRK aasta parim tegija, nn „kolleegipreemia“

Ülle Siska

Esitati Võrumaa KRK poolt Võrumaa kultuurielu edendajaks ja nominendina oli kutsutud Võru maavanema ja Võrumaa Omavalitsuste Liidu aseesimehe Eesti Vabariigi 96. aastapäeva kontsert-aktusele.

Helgi-Loviise Kõivumägi

Mõniste vallavalitsuse tänukiri pikaajalise ja kohusetundliku töö eest Kuutsi raamatukogus

ERÜ maaraamatukogude sektsiooni tunnuskiri

Ülle Ermel

ERRSi tänukiri ja hõbemärk 25 aastat rahvatantsus osalemise eest

Anni Lahe

ERÜ maaraamatukogude sektsiooni tunnuskiri

Riina Ermel

Lasteaed „Sipsik“ tänukiri eduka koostöö eest
SA Pokumaa tänukiri abi eest jõuluvanade konverentsi läbiviimisel

Luule Lairand

Kultuuriministeeriumi tänukiri

Ene Sõmer

ERÜ maaraamatukogude sektsiooni tunnuskiri

Tiiu Pihla

ERÜ maaraamatukogude sektsiooni tunnuskiri

Küllli Ossul

ERÜ maaraamatukogude sektsiooni tunnuskiri

Merike Kender

ERÜ maaraamatukogude sektsiooni tunnus kiri

Lilja Veber

ERÜ maaraamatukogude sektsiooni tunnus kiri

Kaja Kalda

ERÜ maaraamatukogude sektsiooni tunnus kiri

Neidi Ruven

Eesti maaraamatukogude sektsiooni tunnus kiri

Ettepanekud, millised teemad vajaksid riiklike ülesannete täitmisel koolitust: arhiivindus, kirjandus, sotsiaalmeedia, blogindus.

2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine**2.5.1 Haldustegevuse üldiseloostus. Raamatukogu ruumid ja asukoht**

Võrumaa KRKS õnnestus tänu üürituludele välja vahetada kümme akent. Luutsniku raamatukogu asub 1920ndatel aastatel ehitatud hoones, kus talvel kasutati elektriküttekonvektorit ja soojapuhurit ahiküttele lisaks. Kevadel paigaldati TommiRendi välikäimla. Tsolgo värskest renoveeritud külakeskuses asuva raamatukogu üks ahjudest ei läinud soojaks ja MTÜ Tsolgo Arendusühingu juhatus otsustas kahjuks mitte lasta ahju remontida, nii et ka õliradiaator ei küta suurt ruumi soojaks. Juurde saadi kolm riulit. Missos kogu hoonekompleksi remondi, sh soojustuse tulemusena sai raamatukogu uued aknad ja koguni kaks akent juurde, mistõttu on lastel nüüd valgem lugemisnurk. Puiga raamatukogule ehitati uus trepp, sarikatus ja paigaldati uued veetorud, samuti uuendati põrandaid. Kirepi raamatukogu küttekulud loodetavasti vähenevad tänu õhksoojuspumbale. Osulasse tehti lükanduks. Sõmerpalu raamatukokku pääseb läbi söögisaali ja raskete tuletõkke uste.

Meremäe raamatukogu sai vallamaja renoveerimistöde käigus uue põranda, mis tähendas kogude kolimist ja ajutist töökohta raamatupidamise ruumis, aga ühiseid jõupingutusi kroonis ilus raamatukogu. Muretseti kaks arvuti- ja lugemislaua ning kolimise käigus tehti kogu mööblile „uuenduskuur“. Vaabinas ei saanud teoks tänavavalgustuse projekt, mistõttu jäi õhtuhämaruses raamatukokku tulijaid väheseks. Vana-Vastseliina raamatukogule pannakse 2015. aastal vastavalt arengukava tegevuskavale uus katus. Kuutsis loodetakse uuendada põrand.

2.6 Raamatukogu arendustegevused

Võrumaa rahvaraamatukogud, 2014. aastast ka Linda raamatukogu, kasutavad õnneseentena maailma parimat raamatukoguprogrammi RIKS, milles tulevad uuendused mõttest kiiremini. Programmeerija M. Lilboki tegevus on hindamatu, üks viimaseid uuendusi on võimalus jälgida laenutusi reaalselt.

Luutsniku, Rõuge, Vastseliina ja Meremäe raamatukogud said uued tööarvutid ja printer/skanner/koopiamasinad. Vana-Vastseliinas saadi uus koopiamasin, Osulas kaks uut printeri ja Kirepi raamatukogu direktor sai uue tööarvuti. Juunis alustati Rõuges elektroonilist laenutust. Haanjas avati Leader programmist saadud toetusel seni kasutamata ruumi renoveerimise tulemusena multifunktsionaalne keskus, kus on kaks kaugtöökohta. Vaabina raamatukokku jõudis optiline valguskaabel, mille abil paranes interneti kiirus, Tsoorus asendati Wifi leviala Elioniga.

2.7 Raamatukogude koostöö

Töö koordineerimine ja koostöösuhted rahvusvahelisel, riiklikul ja kohalikul tasandil.

Võrumaa KRK arendusjuht M. Koik osales kontaktseminaril „Basic Skills“ Belgias. Võrumaa KRK-l jätkus aastaid kestnud väga hea koostöö Võrumaalt valitud Riigikogu liikme Kalvi Kõva ja põllumajandusminister Ivari Padariga, kes tõid raamatuid Eesti Hoiuraamatukogust ja rakendusmaterjale OÜst Teek. Tänu suurepärasele koostööle Eesti Hoiuraamatukoguga toimus ka 2014. aastal projekt „Igale 105. külastajale raamat“ – igal raamatukogu lahtiolekupäeval sai 105. lugeja kingituseks raamatu. Raamatukogu sünnipäevakuul ja linna sünnipäeva puhul 21. ja 22. augustil said külastajad kingituseks A. Adsoni „Väikelinna moosekandi“ ja „Võrokiilse lugemiku“.

Võrumaa KRK alustas koostööd Eesti Töötukassaga – raamatukogus tööleasanud töötaja eest maksti palgakompensatsiooni ning oli võimalus kaasata vabatahtlikke. Nii Võrumaa KRK kui Haanja raamatukogu aitasid kaasa pikaajaliste töötute tööharjumuse kujundamisel. Vabatahtlikest ja tööharjutuse gruppidest oli väga suur abi, nad aitasid korraldustöödel, Eesti Arhiivi Ühendriikides raamatuannetuse (ligi neli tonni) mahalaadimisel jms.

Võrumaa KRK LO osales Eesti Lastekirjanduse Keskuse korraldatud lastekirjanduse üritustel – Nukitsa konkurss, ettelugemise võistlus, raamatukarussellid haiglates. Kirjastus Koolibri õpikututvustuspäev toimus raamatukogus. Koostööd tehti Võru Maa- ja Linnavalitsusega, üldharidus- ja huvikoolidega erinevate ürituste ning ettevõtmiste kaudu. H. Laanpere osales õpilaste võrukeelsete kirjatööde võistluse „Mino Võrumaa“ žüriis Võru Instituudiga koostöös.

Misso: „Maal peavad kõik asutused omavahel koostööd tegema, kogukond on niigi väike“. Selle tõestuseks korraldas Lasva raamatukogu Otsa laenutuspunkti töötaja koos külaseltsiga vastlapäeva. Sänna Kultuurimõisas avatud Leiutajate Külakoolis on raamatukogu kanda suur roll.

Tsolgo raamatukogu juhataja aitas MTÜ Võrumaa Partnerluskogul koostada kogukonnauuringu küsitlust ning osales strateegia tagasiside seminaril Cesises. Kuni oktoobrini täitis ta sisuliselt MTÜ Tsolgo Arendusühingu juhataja kohustusi – kütmine, koristamine, ruumide broneerimine. Hiljem jätkati koostööd ühingu tegevjuhiga. Luutsniku raamatukogul oli hea koostöö MTÜ Luutsniku Külaseltsiga, Venevere Kultuuri- ja Haridusseltsi ning raamatukoguga. Suheldi ka Läti eestlaste kogukonnaga. Võru valla Parksepa ja Kirepi raamatukogu alustasid üheskoos ürituste tegemist ning Parksepa raamatukogu on saanud Põlva Keskraamatukogu kaasabil eksponeerida näitusi. Üritustel on meelsasti esinenud Parksepa ja Vana-Koiola rahvamaja taidlejad. Krabi raamatukogul oli hea koostöö käsitöö- ja aiandusringiga Paganamaa KAI, koos värviti villast lõnga.

Ruusmäe raamatukogu juhataja esitas Eesti Rahva Muuseumile kirjasaatjana 11-nda kaastöö. Meremäel aidati kaasa vallaelanike heaolu küsitluse läbiviimisel ja Võru Maavalitsuse arenguosakonna poolt korraldatud Võrumaa tegusaima kodaniku väljaselgitamise hääletusprotseduuride läbiviimisele.

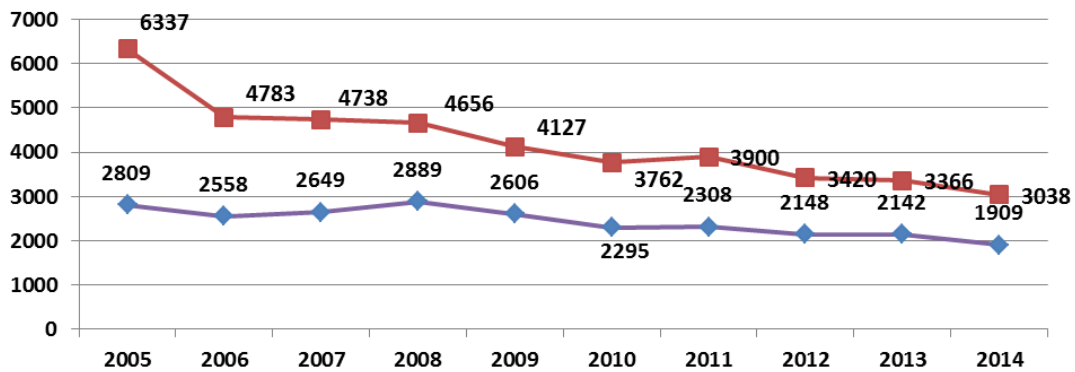
Vastseliinas viidi koos rahvamajaga läbi kodanikupäev, kus raamatukogu korraldas mälumängu ja rahvamaja kutsus külla M. Sarve. Ajakirja Oma Hobu peatoimetaja A. Ruus skanneeris raamatukogu kogutud ajaloolised fotod arvutisse. Koostöös gümnaasiumiga saadi raamatukokku 26 faili koduloolisi töid. Rõuges taastas MTÜ Revolutsioon mälumängu traditsiooni ja raamatukogud aitasid küsimusi nuputada. Kuldre raamatukogu kiitis tänuväärset koostööd Uue-Antsla rahvamajaga – laenutuspunkti ruum oli alati soojaks kōetud ja aidati raamatuid vedada. Mõlema maja töötajate nukunäitering sisustas nii raamatukogus kui rahvamajas mudilaste jõulupidu.

Kääpa raamatukogu juhatajal oli tihe koostöö sotsiaaltöötajatega – toiduaineid ja jõulude eel kommipakke jagades saab ju meelitada raamatukokku uusi lugejaid.

3. Kogud

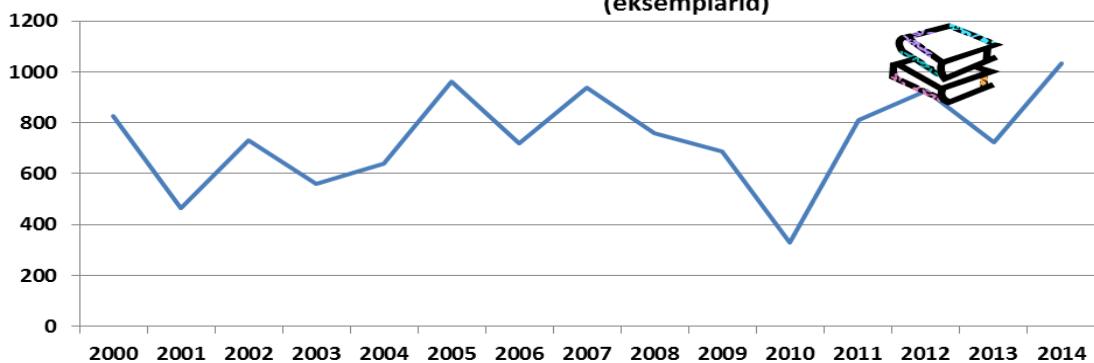
Võrumaa rahvaraamatukogudesse saabus 15 498 raamatut, neist ostudena 12 044. Võrreldes 2013. aastaga 510 eksemplari vähem. Kultuuriministeeriumi toetuse kasvu taandas elanike arvu vähenemine ja raamatute hinnatõus, eriti II poolaastal. Erilise tähelepanu all olid sooduspakkumised. Lugejate teadlikkuse tase uudiskirjandusest, tänu suuresti meediale, on väga kõrge ja allahindlusi siinkohal ei tohi oodata.

keskraamatukokku ostetud raamatute arv eksemplare ja nimetusi

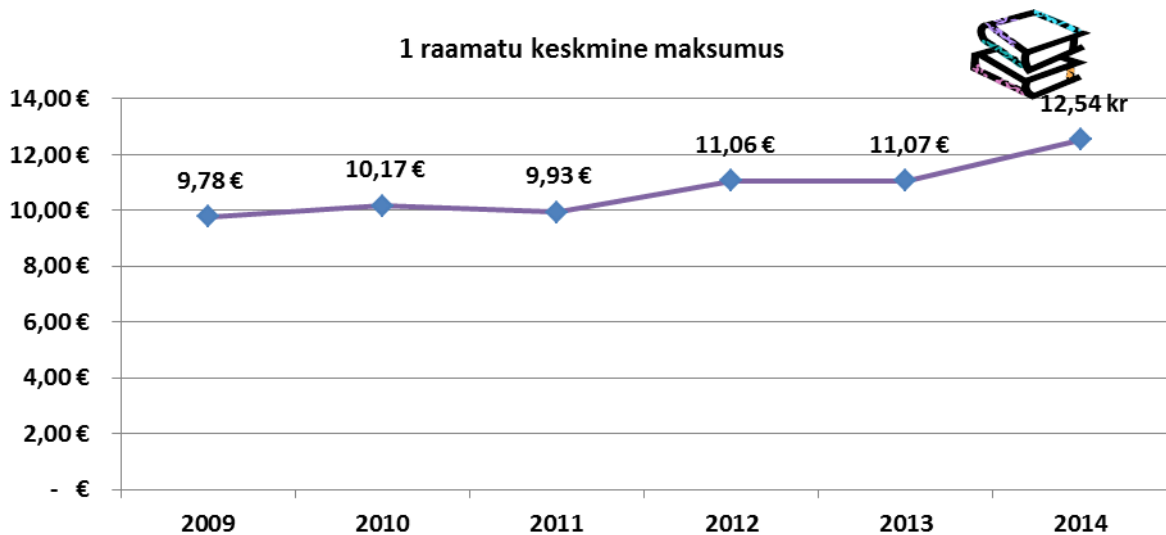

Jätkuvalt on väga olulised annetused, mis 2014. aastal moodustasid 22,5% maakonda saabunud teavikutest. Haanja raamatukogu sai annetusena Kaitseväe Lahingukooli raamatukogu kogu ja seal moodustasid annetused koguni 85% juurdetulekust. Rõõmu tegi, et Rannar Susi ja Hänilane leidsid võimaluse oma uued raamatud kõigile raamatukogudele kinkida. Annetustena saadi raamatuid Eesti Hoiuraamatukogust ja Eesti Arhiivilt Ühendriikidest pagulaskirjandust ning inglisekeelset kirjandust.

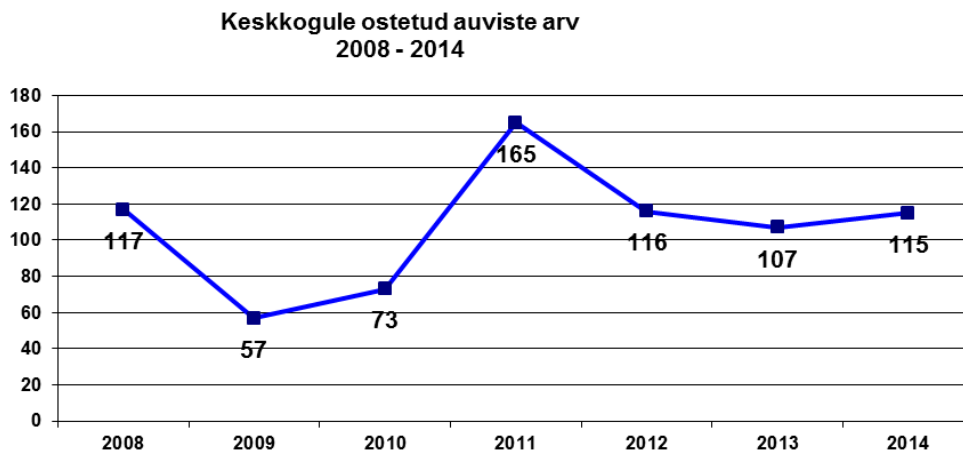
Teavikute annetamine Võrumaa Keskraamatukogus 2000-2014.a (eksemplariid)

Kogude kujundamise põhimõtete aluseks on ERÜ rahvaraamatukogude töörühma soovitusel ning Kultuuriministeeriumi ja Võru Linnavalitsuse vaheline leping. Eelpool loetletud põhjustel pole alati kõigist põhimõtetest võimalik kinni pidada, kuid esikohal on omakultuuri ja eestlust toetavad teosed, jälgides piirkondlikku omapära. E-raamatuid ei komplekteeritud kõrge hinna ja vähese huvi tõttu. Tasuta e-raamatute valik on küll suurenenud, kuid enamusel raamatukogudel puudub rahaline ressurss e-lugeri ostuks.

Telliti 794 aastakäiku ajakirju-ajalehti. Lugejate huvi on muidugi suurem, kui osta jõutakse. Ajakiri „Raamatukogu” on vähemalt omavalitsuste piires olemas. Juurde saadi 725 auvist, millest ostusid 421, neist 115 Võrumaa KRK-le. Võrreldes 2013. aastaga iseloomustas auviste ostu järsk tõus, sest jätkati Eesti Ekspressi, kirjastuse Hea Lugu ja Eesti Filmi Instituudi koostöös ilmuva sarja „Eesti lastefilmid“ tellimist. Kogu sarja ostsid üheksa raamatukogu, paljud soetasid enamtuntud filme nagu näiteks „Kunsmoor“, „Nukitsamees“ ja „Arabella, mereröövli tütar“.

Kustutati 10 142 raamatut, 1601 vähem kui 2013. aastal. Paljud Võrumaa KRKst kustutatud teavikud jõudsid maaraamatukogudesse „teisele ringile“ uute lugejateni. Võrumaa KRK lugemissaali kogust eemaldati aegunud ja mittevajalik kirjandus, kojulaenutuses kontrolliti eksemplaride vastavust lugejanõudlusele. Tänuväärne on Eesti Hoiuraamatukogu osa lagunened teavikute väljavahetamisel.

4. Raamatukoguteenused

Võrumaa rahvaraamatukogude võrgustik (33 rahvaraamatukogu) osutas raamatukoguteenuseid seadusega ettenähtud korras.

Tsolgo raamatukogu rahulolu uuringus osales 32 lugejat. Kirjanduse ja ajakirjanduse valikuga oldi rahul, eelistati raamatukogutöötaja nõustamist. Üritusi oodati enim tervise ja aianduse teemadel ja sobivamaks ajaks pärastlõuna. Kääpal läbiviidud

rahulolu uuringu tulemusena jäädki kirjanduse valikuga rahule, rohkem sooviti uudiskirjandust ja ajakirja „Kroonika“. Eelistati raamatukogutöötaja soovitusi ja tunnustati ürituste korraldamist.

4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine

Suviti kasutavad AIP-i turistid ja suvekodude elanikud, kel kodus pole arvutit või/ja internetiühendust. Siis on tegemist digiallkirjastamise, skanneerimise ja mälupulkadelt väljaprintimisega. Rõõmu teeb eakamate inimeste kartuse kadumine arvutite ees. Võrumaa KRRs kasvas AIPi külastuste arv 2013. aastaga võrreldes 124 võrra, kõige enam oli külastusi jaanuaris ja juulis. Üsna paljud kasutajad vajavad nõustamist.

4.2 Raamatukogu kasutamine

Elanike arvu vähenemine Võrumaal tingis rahvaraamatukogudes lugejate, külastuste ja laenutuste arvu vähenemise, üksikute meeldivate eranditega. Missos suurenes küll sissereändajate arvel lugejate arv, kuid tegevust pärssis remont. Linda raamatukogus suurenes tänu kogude ümberpaigutamisele luulesõprade arv, aga samuti: „huvitekitajaks võib lugeda mitmete asjaolude kokkusattumise, näiteks A. Adsoni luulekogu ilmumine, J. Liivi jt loominguga tutvustamine raadios, K. Ehini laulusõnad laulupeol rahvast puudutamas – seega meediakajastused peegelduvad lugejate huvis“. Maaraamatukogude laenutuste tipus olid T. Roosma „Meie aasta Siberis“ (328 laenutust), „Kaika Laine inimesed“ (325) ja E. Tohvri „Veel on aega“ (300). Esimesed 14 on eesti autorite teosed ja alles 15. kohal on S. Montefiore „Naine Pariisist“. Seega on eesti autorite teosed armastatud ja neid loetakse meelsasti. Lugejate arvates on „eestlased on paremini kirjutama hakanud“. Võrumaa KRRs loeti eesti autoritest kõige enam A. Kiviräha ja E. Tohvri teoseid, jätkuvalt olid populaarsed I. Hargla Apteeker Melhiori lood ja kirjastuse Petrone Print sarja „Minu...“ raamatud. Õppekirjanduse tipus troonis S. Hirsjärvi „Uuri ja kirjuta“. V. Mikita raamatule „Lingvistiline mets“ tehti aasta jooksul 151 broneeringut. Noored lugesid ulme- ja fantaasiakirjandust nii eesti kui ka inglise keeles. Varasemaga võrreldes kasvas laenutustegevus suvekuudel – kui varem jäi suvekuudesse lugemispaus aiatööde tõttu, siis nüüd loetakse raamatuid just puhkuse ajal. Eksemplaride vähesuse ja raamatulaada aktiivse kasutuse tõttu kahanes kojulaenutuste arv. Traditsioonilisest „Tasuta raamatute kevadlaadast“ kasvas välja „Suur suvine raamatulaad“ ja laadamelu jätkus jõuludeni. Kasvas kohalkasutuste arv. Külastusi mõjutas aktiivne RIKSWEBi kasutamine – kui soovitud teavikut kohal ei ole, ei hakata raamatukokku tulema. Aktiivselt kasutati laenustähtaja pikendamist ja teavikute reserveerimist. Võrumaa KRR LO külastuste suure tõusu taga on lasteaialiste ja kooliõpilaste osavõtt populaarsetest üritustest: Nukitsa konkursi raamatututvustused, lasteaedade teatrinädal, linnalooduse retk, E. Valteri juubeliaasta üritused.

Obinitsa raamatukogu juhataja tutvustas DIGARit, sest mõnikord ei saanud raamatut paber kandjal kätte, aga üldjuhul eelistati ikkagi paberraamatut. Kääpa raamatukogu juhataja töötas ka Lasva raamatukogus, mistõttu vähenesid mõlemate arvnäitajad veidi, aga väga hästi toimis RVL. Linda raamatukogu lugejad on hakanud süvenema põhjalikult mõnesse teemasse: üks lugeja võib pidada loenguid A. Kallase ja L. Koidula elust ja loomingust, teine vene tsaaridünastiast ja aristokraatiast.

Viitina raamatukogus kasvas lugejate arv tänu Rõuge valla uutele elanikele. Kõige vanem lugeja on 98-aastane vanaproua, kes maakodus suvitades on aktiivne lugeja.

Jrk	Raamatukogu	Lugejad 2013	Lugejad 2014	muutus (+;-)	Külastused 2013	Külastused 2014	muutus (+;-)
1	Võrumaa KRK	6290	6067	-223	102130	108786	6656
2	Antsla Linnark.	920	882	-38	14937	13389	-1548
3	Haabasaare	101	93	-8	981	900	-81
4	Haanja	275	276	1	4202	3990	-212
5	Kirepi	259	204	-55	4988	4467	-521
6	Krabi	169	149	-20	2525	2226	-299
7	Kuldre	260	259	-1	2745	2687	-58
8	Kuutsi	239	241	2	4061	3985	-76
9	Kääpa	260	246	-14	3615	3370	-245
10	Lasva	163	153	-10	3864	2007	-1857
11	Linda	214	210	-4	2616	2598	-18
12	Loosi	113	133	20	1303	1291	-12
13	Luutsniku	113	118	5	1476	1550	74
14	Meremäe	323	325	2	6902	6580	-322
15	Misso	172	198	26	2832	2417	-415
16	Möniste	157	140	-17	1845	1433	-412
17	Nursi	113	119	6	1648	1342	-306
18	Obinitsa	245	240	-5	3953	3821	-132
19	Osula	330	333	3	4044	4246	202
20	Parksepa	469	462	-7	7283	7355	72
21	Puiga	322	318	-4	4715	4021	-694
22	Ruusmäe	204	227	23	3954	3751	-203
23	Rõuge	302	304	2	6201	6249	48
24	Sõmerpalu	218	225	7	2384	2863	479
25	Sänna	229	154	-75	1390	1095	-295
26	Tsolgo	276	236	-40	5551	4775	-776
27	Tsooru	285	391	106	3784	3861	77
28	Urvaste	249	241	-8	4063	4215	152
29	Vaabina	121	120	-1	1708	1618	-90
30	Vana-Vastseliina	189	192	3	2598	2446	-152
31	Varstu	250	237	-13	3242	3402	160
32	Vastseliina	700	652	-48	9115	7415	-1700
33	Viitina	179	199	20	2325	2585	260
	Kõik kokku:	14709	14344	-365	228980	226736	-2244

Jrk	Raamatukogu	Laenutused kokku 2014	Laenutused kokku 2013	muutus võrreldes 2013.a
1	Võrumaa KRK	210571	210125	446
2	Antsla Linnark.	32293	30959	1334
3	Haabsaare	2546	2814	-268
4	Haanja	7891	9077	-1186
5	Kirepi	10816	8246	2570
6	Krabi	3705	3361	344
7	Kuldre	5480	5333	147
8	Kuutsi	5786	5780	6
9	Kääpa	6628	6864	-236
10	Lasva	3161	5031	-1870
11	Linda	5293	5348	-55
12	Loosi	4149	4455	-306
13	Luutsniku	7659	8516	-857
14	Meremäe	13550	13963	-413
15	Misso	6920	7628	-708
16	Möniste	3158	4037	-879
17	Nursi	7080	7550	-470
18	Obinitsa	7955	7978	-23
19	Osula	6236	5734	502
20	Parksepa	14809	15281	-472
21	Puiga	10986	11775	-789
22	Ruusmäe	7587	6538	1049
23	Rõuge	8680	8747	-67
24	Sõmerpalu	5603	5134	469
25	Sänna	1066	2468	-1402
26	Tsolgo	9526	12256	-2730
27	Tsooru	6109	6741	-632
28	Urvaste	6236	6303	-67
29	Vaabina	5819	7040	-1221
30	Vana-Vastseliina	4986	5450	-464
31	Varstu	6771	8427	-1656
32	Vastseliina	21823	22925	-1102
33	Viitina	7664	7221	443
	Kõik kokku:	468542	479105	-10563

RVL-i arv kasvas võrreldes 2013. aastaga – Võrumaa KRKst laenati maaraamatukogudesse 2566 raamatut, 2013. aastal 1762. Tallinnast ja Tartust telliti 29 raamatut (2013. aastal 14 raamatut). Uuema teadmiskirjanduse ja venekeelse ilukirjanduse soovid lahendati RVL-i teel. Parksepa raamatukogu töös on RVL väga tähtsal kohal – trükiste koguarv teistest raamatukogudest oli 374 erinevat nimetust. Haabsaares toimus hästi RVL Antsla Linnaraamatukoguga.

Koduteeninduse vajadus kasvab elanikkonna vananedes. Koju viiakse raamatuid lugejatele, kes tervise või kauguse tõttu raamatukogudest ei saa ise kohapeal käia. Parksepal on seitse tänuiliku lugejat. Mõnes kohas tegeles koduteenindusega valla sotsiaaltöötaja, mõnes paluti postiljoni abi, mõnele lugejale viisid naabrid raamatuid. Luutsniku raamatukogu juhataja viis raamatuid ja ajakirju kuuale perekonnale

isikliku sõiduautoga (sõidukompensatsioon) väljaspool tööaega. Võrumaa KRK arendusjuht viis raamatuid ja ajakirju koju raamatukogu autoga viiele inimesele. Vaabina: “Maaraamatukoguhoidja täidab sageli sotsiaalnõuniku kohuseid. Üksi jäänud inimesed vajavad seltsi ja sageli otsitakse seda raamatukogust”. Rõuge raamatukogu direktor osutas koduteenindust pühapäeviti, mil saadi nn elavates raamatukogudes kokku, arutleti raamatute üle ja laenati huvi pakkunud teoseid.

E-teenuste arendus ja tutvustus

Võrumaa KRK LO täiendatud andmekogud veebilehel:

1. Võrumaa lastekirjanikud: ajaloolise Võrumaaga seotud lastele kirjutatud autorite andmebaas
2. Mudilaste jutupäevade kirjeldustele lisati 14 kirjeldust
3. Ajaloolise Võrumaa kirjandusretkedele lisati Räpina kirjandusretke kirjeldus

4.3 Lasteteenindus:

Jrk	Raamatukogu	lugejatest lapsed 2013.a	lugejatest lapsed 2014.a	muutus (+;-)	laste külastused 2013.a	laste külastused 2014.a	muutus (+;-)	laste laenutuse d 2013.a	laste laenutused 2014.a	muutus (+;-)
1	Võrumaa KRK	1687	1775	88	32102	32620	518	48553	47318	-1235
2	Antsla Linnark.	218	191	-27	5023	3938	-1085	2806	3036	230
3	Haabsaare	13	14	1	67	63	-4	121	90	-31
4	Haanja	78	75	-3	1291	1070	-221	1394	971	-423
5	Kirepi	69	53	-16	1015	792	-223	986	1008	22
6	Krabi	93	78	-15	961	953	-8	979	787	-192
7	Kuldre	117	122	5	1425	1194	-231	1109	1050	-59
8	Kuutsi	82	83	1	1124	1276	152	1279	1388	109
9	Kääpa	48	51	3	630	721	91	419	481	62
10	Lasva	41	35	-6	1043	403	-640	2919	135	-2784
11	Linda	35	29	-6	1058	981	-77	705	620	-85
12	Loosi	22	33	11	176	177	1	569	387	-182
13	Luutsniku	15	20	5	232	236	4	831	1066	235
14	Meremäe	69	66	-3	1826	1559	-267	1280	1717	437
15	Misso	44	41	-3	815	453	-362	513	316	-197
16	Mõniste	23	24	1	338	219	-119	279	229	-50
17	Nursi	17	12	-5	211	131	-80	205	172	-33
18	Obinitsa	30	35	5	1020	846	-174	759	557	-202
19	Osula	146	126	-20	2479	2490	11	1751	1812	61
20	Parksepa	126	131	5	2498	2288	-210	3099	2632	-467
21	Puiga	196	187	-9	2735	2347	-388	2988	2624	-364
22	Ruusmäe	39	38	-1	1382	1003	-379	935	1057	122
23	Rõuge	101	97	-4	641	600	-41	1600	1577	-23
24	Sõmerpalu	73	98	25	921	1409	488	908	1147	239
25	Sänna	65	19	-46	406	176	-230	373	119	-254
26	Tsolgo	59	49	-10	974	613	-361	1540	824	-716
27	Tsooru	43	45	2	605	472	-133	857	762	-95
28	Urvaste	91	78	-13	1584	1499	-85	1333	1270	-63
29	Vaabina	29	26	-3	560	416	-144	394	337	-57
30	Vana-Vastseliina	33	36	3	398	511	113	491	576	85
31	Varstu	87	95	8	1303	1646	343	2572	2342	-230
32	Vastseliina	174	179	5	1907	1647	-260	1313	1908	595
33	Viitina	25	35	10	335	412	77	579	838	259
	Kõik kokku:	3988	3976	-12	69085	65161	-3924	86439	81153	-5286

Võru maakonna ja linna 0-16-a lapsed 2014. aasta algul

	2014 jaan	Muutus	Lapsi elanikkonnast
Võru maakonna lapsed kokku	5570	-135	16,7%
Sellest Võru linna lapsed	2229	-82	17,3%

Võru maakonna ja linna 0-16-a laste raamatukogukasutus 2014. a

	Laste hõlve %	Lapsed-lugejad	Muutus	Lapsi lugejatest	Laste külastused	Muutus	Laste külastuste %	Laste koju-laenutused	Muutus	Laste laenutuste %	Laste laenamis-sagedus
Võrumaa rmtk-d kokku	71	3 976	-12	27,7%	65 161	-3 924	28,7%	81 153	-5 286	18,5%	20,4
Võrumaa KRK	80	1 775	+88	29,3%	32 620	+518	30%	47 318	-1 235	24%	26,7

Kasutajaks registreeritud laste arv maakonnas oli mullusest napilt väiksem. Laste raamatukoguhõlve ja laste osakaal raamatukogude kasutajaskonnas seevastu kasvas, kuna Võru maakonnas ja linnas elavate laste arv oli tunduvalt vähenenud. Laste raamatukogukülastuste ja koju-laenutuste arv paraku vähenes 6%.

0-16-aastaste kasutajate arv suurenes pooltes maakonna raamatukogudes. Võrus, Viitinas ja Varstus oli see seotud sihikindla tööga kohalikes lasteaeades. Sõmerpalu raamatukogu, mis asub teist aastat koolimajas, sai uusi noori kasutajaid eelkõige õpilaste hulgast, väikese Luutsniku raamatukogu leidsid suvel üles puhkajate pered. Lastest kasutajate arv vähenes kõige enam Sännas – 71% võrra.

Laste raamatukogukülastused kasvasid kolmandikus ja vähenesid kahes kolmandikus maakonna raamatukogudes. Võru linnas oli külastuste märgatav tõus seotud eelkõige mitme populaarse üritusesarjaga, mis tõid õpetajad paljude klasside ja lasteaiarühmadega raamatukokku ja ergutasid seeläbi ka laste individuaalseid raamatukogukülastusi; lisaks alustati regulaarset koostööd mitme uue lasteaiarühmaga. Lisa tõi ka remont ühes kooliraamatukogus ja teise kooliraamatukogu sulgemine seoses kooli peatse sulgemisega.

Külastuste arv kasvas oluliselt ka koolides asuvates maaraamatukogudes (Sõmerpalu, Kuutsi) ja lasteaiarühmadega koostööd tegevates maaraamatukogudes (Kääpa, Viitina, Varstu). Vana-Vastseliinas kasvatas nii külastusi kui koju-laenutusi uus mudilasring.

Pooltes maakonna raamatukogudes aga vähenesid laste külastused enam kui 10%, kõige enam Sännas – 57%. Põhjuseks mainitakse kõige sagedamini maalaste tihedat päevaplaani – pärast tunde on koolis kuni koolibussini huviringid (või sõidetakse linna huviringi) ja koolist kaugemal asuvasse raamatukokku ei olegi aega minna. Ka laste AIP-i külastused aina vähenevad, sest raamatukogude riist- ja tarkvara ei suuda konkureerida nutitelefoniidega.

Laste koju-laenutused kasvasid samuti kolmandikus ja vähenesid kahes kolmandikus maakonna raamatukogudes. Mullusest oluliselt rohkem laenutusi oli Viitinas, Vastseliinas, Meremäel, Luutsnikus, Sõmerpalus, aga ka Vana-Vastseliinas, Kääpal ja Ruusmäel. Laenutuste vähenemine oli kõige märgatavam Sännas – 68%.

Võrus oli koju-laenutuste arvu vähenemise üheks põhjuseks see, et lugejaskonda lisandus mitu nooremast lasteaiarühma, kes olid küll hoolsad raamatukogukülastajad (nii väliseeninduspunktis kui iganädalastel raamatukoguretkedel), kuid laenasid korraga vaid 1-2 raamatut. Teine arvatav põhjus oli see, et 2013. a ümberpaigutatud liigikirjanduse avakogu uuduse võlu oli juba kadunud ja lapsed leidsid taas üles oma tuttavad juturaamatute riulid. Nii oli ilukirjandust laenatud rohkem, liigikirjandust aga taas palju vähem.

Mujal mainiti laenutuste vähenemise põhjuseks lugemisealiste laste arvu vähenemist, laste hõivatust õppimisega (Varstu noored kavatsesid teha koolile ettepaneku õppekavasse lugemispäeva lisamiseks), kohalike raamatuhuviliste kaugemasse

lasteaeda või kooli minekut, uute lasteraamatute väikest valikut, aga ka seda, et paljud külastajad piirdusid raamatukogus ajaveetmise, arvutikasutuse ja kohallugemisega. Koju laenati peamiselt kooli lugemisnimekirjade raamatuid. Laste lugema suunamine sõltubki väga palju õpetajast. Oluliseks teguriks on ka kodune hoiak lugemise suhtes, aga kuuldavasti on paljud vanemad ise sukeldunud sotsiaalmeediasse ega anna lastele positiivset eeskujut. Kõigil noortel vanematel pole ka kaasasündinud lugemisjuhi oskusi. Võrus on aastaid koolitatud lapsevanemaid ja lasteaiaõpetajaid laste lugemist jälgima ja juhtima, ka teistes maakonna raamatukogudes tajuti vajadust seda teha.

Raamatukoguhoidjad püüdsid mitmel viisil laste raamatukogukasutust soodustada. Tehti regulaarset koostööd kohalike lasteaedadega, koolidega, noortekeskustega, külaseltsidega. Jätkati varem hästi toimunud lugemishuvi ergutavaid ettevõtmisi ja leiutati uusi lisaks. Raamatukogudes korraldati pereüritusi, kus loomingulised või sportlikud tegevused olid seotud raamatutega. Pakuti raamatulaenamise võimalust lasteaedades (Võru, Haanja, Viitina). Pikendati lahtiolekuaega kauges koolis õppivate noorte huvides (Meremäe). Asutati lasteringe (Vana-Vastseliina) ja korraldati mitme põlvkonna ühiseid raamatusoovitusüritusi (Meremäe, Vana-Vastseliina jt). Pakuti lapsevanematele, kes tulid vaid endale raamatut otsima, lisaks ka lasteraamatuid ja soovitati järgmisel korral laps kaasa võtta (Parksepa, Tsolgo). Raamatukokku saabunud lasteraamatutest ja pedagoogilisest kirjandusest teavitati regulaarselt lähikonna koole ja lasteaedu (Kääpa, Kuutsi jt). Tunnustati tublimaid noori lugejaid küla jõulupeol või esimese koolipäeva aktusel (Meremäe, Tsolgo). Kingiti järjehoidja kooliaasta 20 esimesele raamatulaenajale (Krabi). Joosti bussipeatusse raamatukogust mööda sõitvale õpilasele Facebooki kaudu tellitud raamatut viima (Tsolgo).

Nii oli mitmes raamatukogus õnnestunud vaatamata külastuste-laenutuste koguarvude vähenemisele ja piirkonna laste arvu kahanemisele laste raamatukogukasutust isegi suurendada. (Meremäe, Kääpa, Luutsniku, Kuutsi, Varstu, Vana-Vastseliina, Vastseliina).

Endiselt tuleb rõhutada, et rahvaraamatukogude statistika ei peegelda laste lugemust ja raamatukogukasutust tervikuna. Mitmel põhjusel laenatakse lastele raamatuid sageli täiskasvanu raamatukogukaardiga ja õpilased kasutavad väga palju ka kooliraamatukogusid.

Lasteraamatute kogu ja selle kasutamine Võru maakonna raamatukogudes.

Viimaste aastate jooksul on niihästi väikelaste-, laste- kui noortekirjanduse valik märgatavalt avardunud. Nii eesti- kui väliskirjanduse riigilisse on lisandus autoreid ja raamatusarju, mis said niihästi raamatukoguhoidjate, õpetajate kui lugejate endi soovitusel ülipopulaarseks. Võrumaa KRK lasteosakonna enimlaenutatud raamatute TOP50-s oli esmakordselt lisaks koolilugemise klassikale ja väikelaste Laura-sarjale sellisel hulgal laste juturaamatuid. Populaarsemad autorid: I. Tomusk, M. Widmark, P. Raud, M. Keränen, M. Saksatamm, H. Illipe-Sootak, U. Stark. Noorte huvilugemisest jõudis TOP50-sse vaid paar nimetust, kuid noorsookirjanduse ning fantaasiakirjanduse märksõna kandvate raamatute laenutuste koguarv kasvas. Lasteraamatuid lugesid meelsasti ka eakamad inimesed (Kääpa). Eriti tõhusa raamatureklaamina mõjusid raamatututvustused raadios ja televisioonis. Ligi pooled maakonna raamatukogud ostsid täielikult või osaliselt Eesti Päevalehe lastefilmide sarja, mis sai tänu laenutusloale kiiresti populaarseks ja tekitas huvi ka filmide aluseks olnud raamatute vastu. Innukalt kasutati tegevus- ja häältraamatuid.

Paraku ei ole enamik väikesi raamatukogusid juba aastaid saanud piisavalt lasteraamatuid osta. Kui mõni puuduv autor või sari lisati õpetajate soovituslikesse nimestikkesse või maakondliku võistluse nimekirja, jäid paljud raamatukogud hätta. Olukorrale otsiti levendust lasteraamatuoste valla teiste rahva- ja

kooliraamatukogudega kooskõlastades. Võimalusel täiendati kogu järelduste teostamisega. Üle poole maakonna raamatukogudest laenas Võrumaa KRRK lasteosakonnast või teistest maakonna raamatukogudest oma lugejate lasteraamatuvaliku suurendamiseks või koolilugemiseks raamatuid, kõige enam Osula Raamatukogu ja Vana-Vastseliina Raamatukogu. Ka maakoolide ja -lasteaedade õpetajad laenasid Võrust üha rohkem klassi lugemisvara või nädalateemade käsitlemiseks vajalikke väikelasteraamatuid.

Võrumaa KRRK lasteosakonnas viidi paar aastat kestnud kogude kasutatavuse analüüs lõpule lugemissaali teatmeteoste kogu ülevaatamisega. Viimasel ajal harva kasutust leidnud teavikud anti üle kojulaenutusse, täiskasvanutega tegelevasse teenindusosakonda, Võru Kunstikoolile või maaraamatukogudele. Viimastele vahendati ka likvideeritavast kooliraamatukogust toodud raamatuid. Ülejäänud teavikud leidsid uue omaniku tasuta raamatu riivilil.

Väikelapsed Võru maakonna raamatukogudes.

Raamatukogud, mille lähedal asuvad lasteaiad, tegid lasteaiadõpetajatega koostööd.

- Lasteaia välisteeninduspunkt jätkas tööd Võru Lasteaia Okasroosike, Võru Lasteaia Punamütsike välisteeninduspunkt kolis kooli läinud laste juurest uude rühma ja Võru Lasteaia Päkapikk alustas sügisel tööd uus teeninduspunkt. Lisaks hakkas Võru Lasteaia Sõleke üks rühm käima igal reedel raamatukogus raamatuid laenamas. Haanja raamatukogu välisteeninduspunkti paar aastat kestnud töö Haanja lasteaias oli juba märgatavat kasu andnud – kooliminevad lapsed oskavad lugeda ja pakuvad end raamatukoguhoidjale appi, „sest tal on palju tööd“. Viitina raamatukogu tegi aasta lõpul ettevalmistusi välisteeninduspunkti avamiseks Rõuge lasteaia Viitina rühmas – lastele tehti kasutajakoolitust ja tutvustati raamatuid, lapsevanematele saadeti kodudesse allkirjastamiseks teabe- ning nõusolekulehed. Edaspidi on plaanis regulaarselt rühma raamatuid viia ja ka lapsi raamatukokku külla kutsuda.
- Lasteaiaühenduste külaskäikudel raamatukogudesse tutvuti raamatukoguga, loeti ette, jutustati muinasjutte, mängiti lauamänge, pandi kokku puslesid, meisterdati (Kuutsi, Mõniste, Vastseliina, Parksepa jpt). Viitina raamatukoguhoidja külastas detsembri jooksul tavapäraselt jõuluraamatupäkapikuna lasteaeda. Varstu lasteaia lastele räägiti raamatukogus emakeelest ja emakeelepäevast, lasteraamatupäeval vaadati A. Tolstoi „Hiigelsuure naeri“ põhjal tehtud lauateatri etendust, leivanädalal arutleti rukki, leiva ja leiva luusse laskmise üle jne. Kuldre lasteaed tähistas traditsiooniliselt tähtpäevi raamatukoguüritustega. Raamatukoguhoidja sai lasteaialt tänukirja pikaajalise koostöö eest. Lasva lasteaed hakkas kord kuus raamatukogus mudilashommikutel käima – kuulati ettelugemist, lahendati muinasjutuviktoriini, joonistati, meisterdati. Obinita lasteaialastele pajatas emakeelepäeval nukkude abil eri maade muinasjutte jutuvestja Terje Lillmaa, lapsed esinesid raamatukogus setokeelse näidendiga, Edgar Valteri sünnipäeval räägiti tema raamatutest ja värvidest meie ümber, ettelugemispäeval kuulati liivi muinasjutte, Põhjamaade raamatukogunädalal kuulati muumilugusid ja vooliti muumitrolle, lasteaia lõpupeo peaproovist raamatukogus said osa kõik külastajad. Meremäe lasteaia igakuistel raamatukogukülastustel tähistati talsipühi, kevade algust, emadepäeva jm. Kuidagi märkamatuks liitus nende üritustega pensionäride selts. Edaspidi tegutsesid mitu põlvkonda koos ja Setomaa sünnipäeval esitasid seniorid juunioridele endalavastatud setokeelse näitemängu „Karo puhk pilli“. Haanja raamatukogu jätkas koostööd võrukeelse lastehoiuga „Keelepesä“.
- Koostööd lapsevanemate ja vanavanematega peeti eriti oluliseks nendes raamatukogudes, mille lähedal ei ole lasteaiaühendusi. Mitmes külas rõõmustati, et peatselt on oodata lugejate juurdekasvu äsjasündinud lastest. Osteti mudilaste

pappraamatuid ja lauamänge, selgitati vanematele, kuidas unejutu ettelugemine soodustab raamatuhuvi, tehti raamatukogus joonistatud piltidest näitusi, kutsuti lapsi koos vanematega pereüritustele, mängiti ja meisterdati (Kirepi, Vaabina, Kuutsi, Haabsaare, Luutsniku jt). Hajaasustusega Luutsniku külas, kus on raske lugejaid kindlaks ajaks raamatukokku üritusele koguda, tähistati raamatukogupäevi omalaadse lasteüritusega – lepiti 4 perega kokku, et nädala jooksul loetakse lastele õhtuti ette Edgar Valteri pokuraamatuid. Tagasiside kohaselt läks üritus igati korda, ettelugemist kuulasid huviga ka teismelised pereliikmed.

- Vana-Vastseliinas asutati laste- ja mudilasring, mille joonistamis- ja meisterdamisvahendite ostuks taotleti raha valla kultuurikomisjonilt. Kord nädalas joonistati etteloetu põhjal pilte, joonistati-värviti-lõigati šabloonide järgi lindloomi, kujundati raamatukokku jõululalvine mets, mängiti, maiustati. Valminud töödest sai näitus.

- Väikelapsed Võrumaa KRK lasteosakonnas:

Mudilaste jutulaupäevad (jutustamine-lugemine, käeline tegevus ja liikumismängud 3-6-aastastele) toimusid 14 korral.

Võru Loovuskool avas traditsioonilised beebi- ja mängukooli kevad- ja sügisnäitused raamatukogus laulukooli laste kontsertidega. Bibliograaf tutvustas beebi- ja mängukooli tundides vanematele uuemat pedagoogilist kirjandust ja mudilaste raamatuid, õpetas analüüsima väikelasteraamatu kujundust, teksti esitusviisi ning sisulisi väärtusi.

Teatrikuu meisterdamistunnid ja nukuetendused: kevadisel koolivaheajal kutsuti lapsi lihtsaid paberist näpunukke meisterdama ja nendega A. Perviku „Tillukese loomateatri“ näidendeid mängima. Etendusi vaatamas ja nukke meisterdamas käis lisaks igapäevastele külastajatele 9 lasteaiarühma, paljud õpetajad laenasid nukkude šabloone ja näidendiraamatut rühmas meisterdamiseks.

Edgar Valteri juubeliaasta puhul kutsuti lasteaialapsi Jututeatri etendustele vaatama „Onu Etsi jutte“. Räägiti Edgar Valterist ning tema kirjutatud-joonistatud "Pokuraamatust" ja "Kassikesest ja Kakukesest". Loeti ja mängiti liikuvate hampelmann-nukkudega läbi lugu sellest, kuidas Kassike ja Kakuke vahetasid oma jässemeid ja läksid siis hiirejahile. Lõpuks värvisid lapsed pokupilte. Etendusel käis 9 lasteaiarühma.

Lasteaiaõpetajad tellisid rühmadele ka veebilehel reklaamitud varem ettevalmistatud üritusi (lamenukuteatri etendus „Lugu Otist ja Jürist“, Okasroosikese-mäng, emakeelepäeva kava „Tähtsad tähed“ jt), samuti uusi üritusi päevakajalistel teemadel (etendus ja raamatututvustus „Maša ja karu“). Rühmad käisid vaatamas Võrukaela näiteringi etendusi.

Lasteaialaste joonistusvõistluse „Lugudega läbi Euroopa“ näitus.

Aprillist detsembrini käis raamatukogus 17 korral vabatahtlikuna Airi Loka oma valge lambakoera Poweriga. 12 kooliminevat last harjutasid Powerile ette lugedes oma lugemisoskust. Umbes pooltel jätkus visadust käia lugemas pikema aja jooksul ja nende edusammud olid märgatavad. Hooaeg lõpetati jõulupeoga.

Õpilased Võru maakonna raamatukogudes.

Koolilapsed veetsid palju aega raamatukogudes, mis asuvad kooli või rahvamaja läheduses. Raamatukokku joosti vahetunnis, pärast tunde tehti aega parajaks koolibussi või huviringini, sirviti raamatuid ja ajakirju, tehti koduseid ülesandeid, mängiti lauamänge, suheldi (Varstu, Kuldre, Lasva, Osula, Kääpa, Urvaste, Tsooru jt). Referaatide ja uurimistööde tegemiseks oli õpilasi üle mitme aasta taas suunatud otsima materjali ka paber kandjalt (Kuutsi, Kuldre, Urvaste, Linda, Vastseliina). Koju

laenati küll valdavalt kohustuslikku lugemisvara, kuid siiski oli ka suurema lugemuse ja laiema silmaringiga noori (Tsooru, Kuldre, Kuutsi, Haabsaare, Kääpa).

- Kasutajakoolituse teemadest nimetati kõige sagedamini raamatukogu tutvustust 1. klassile (Võru, Kuldre, Puiga, Vastseliina, Rõuge, Kuutsi, Obinitsa). Veel räägiti liigitussüsteemist, raamatute paigutusest, teatmeteostest, e-kataloogist ja andmebaasidest (Võru, Varstu, Kuldre, Rõuge, Sõmerpalu, Urvaste), raamatu hoidmisest ja parandamisest (Võru), raamatukogutööst (Võru, Rõuge, Kuutsi), lasteajakirjadest (Ruusmäe), e-lugemise võimalustest (Meremäe, Obinitsa). Meremäel korraldati kaks informiini. Obinitsas tutvustati Meremäe kooli algklasside õpilastele Obinitsa küla kui valla teist suuremat keskust, Obinitsa raamatukogu ja setokeelseid lasteraamatuid. Individuaalkoolitust tehti õpioskuste olümpiaadiks valmistujatele ja e-kataloogi RIKSWEB kasutajatele. Õpilased juba oskasid RIKSWEBist vaadata raamatute leidumust maakonna rahvaraamatukogudes ja teistesse raamatukogudesse vajalikku teost otsima minna (Kirepi, Tsooru).
- Liikumise ja spordi aasta puhul korraldas Kääpa raamatukogu 1.-4. kl õpilastele tervisematka Kääpa ajalooradadel, Tsoorus oli kooliaasta algul „Tarkusepäeva jooks“ Lepistu koolist Tsooru raamatukoguni. Maakondlikul ettelugemise võistlusel loeti spordijutte.
- Edgar Valteri juubelisünniaastapäeva tähistati väiksemate üritustega mitmes raamatukogus. Pikemalt ja põhjalikumalt pühenduti sellele Kuldres ja Võrus. Kuldre raamatukogus ja koolis oli läbi aasta mitu Edgar Valteri ja Pokumaa teemalist raamatu- ja fotonäitust. Septembrikuisel juubelinädalal tutvustas raamatukoguhoidja koolis Edgar Valteri elu ja loomingut. Igal hommikul loeti kooliraadios katkend mõnest Edgar Valteri raamatust. See osutus heaks huvikonksuks ja tõi palju lapsi raamatukokku neid raamatuid otsima. Toimus joonistusvõistlus. Traditsiooniline 1. klassi veebruarist maini kestev iganädalane raamatukogukülastuste sari „Muinasjutureis“ ja seda lõpetav viktoriin oli samuti 2014. a pühendatud Edgar Valteri loomingule. Raamatukoguhoidja eestvedamisel tegutseva harrastusnukuteatri iga-aastaseks aastalõpuetenduseks oli seekord Edgar Valteri ainetel lavastatud „Eksinud poku“, millega esineti kohalikele kooli- ja lasteaialastele ning anti mitu etendust Pokumaal. Võrumaa KRK lasteosakonna Edgar Valterile pühendatud üritustest väikelastele oli juttu eespool. Ka kooliealiste lastega tähistati Edgar Valteri juubeliaastat mitmel moel. 13 algklassile esitati slaidikava „Tarnamätaste teekond „Pokuraamatusse”” (tarnadest looduses, Edgar Valterist ja pokuraamatutest). 16 korral tutvustati slaidikavaga Edgar Valteri lapsepõlve, kunstnikuks kujunemist ja tegevust raamatuillustraatorina. Kääpa Kooli 5.-9. klassidele tutvustati slaidikavaga „Karakterid Edgar Valteri lasteraamatupiltidel“ Edgar Valterit kui lasteraamatutegelastele mitmekülgsest kasutatava visuaalse kuju loojat. Ka sügisese koolivaheaja üritused olid pühendatud Edgar Valterile ja raamatukogupäevadele. 20. oktoobri ettelugemise maratonil loeti üksteisele ette Edgar Valteri raamatuid. Iga loetud minut andis lõpparvestuses auhinnaks tüki šokolaadi, lisaks jagati pokumedaleid ja preemiaid. Kolme tunniga luges 12 osalejat läbi poolteist raamatut. Kolme vaheajapäeva jooksul toimusid pokupusle meistrivõistlused. Kooliealised puslemeistrid said iga päev ühe tunni jooksul panna aja peale kokku viit pokupuslet. Kolmandal päeval said kõik 16 osalejat medaleid ja auhindu, oli võimalus osta pokupuslesid otse tootjalt.

Võrukaela näitering õppis selgeks ja esitas E. Valteri ainetel tehtud näidendi „Lugu lahkest lohe Justusest“. Maalinäitusel „Selged silmad“ esitleti esmakordselt vaatajate ette toodud Edgar Valteri maale ja visandeid lastest.

- Raamatukogudes toimusid klasside lugemistunnid, ettelugemised, vestlused, muinasjutuhommikud, raamatututvustused, meisterdamised (Urvaste, Osula, Puiga, Krabi jt). Meremäel oli populaarne püsiväljapanek laste endi raamatusoovitustest „Mina lugesin. Loe sina ka!“; selle juures toimusid tihti raamatusoovitusvestlused väikeste lastegruppidega. Puiga raamatukogus peeti iga-aastast aabitsapidu, töötasid laste nahakunsti- ja saviring. Krabi raamatukogus olid külastajatele hindamiseks välja pandud tunnis kirjutatud jõululuuletused, võitjad said auhinnaks raamatuid. Ruusmäel kehastus raamatukoguhoidja metsavanaks, kes jutustas loomadest, lindudest ja raamatutest ning päkapikuks, kes pajatas jõulujutte. Osulas oli hommikuviktoriin – raamatukogust tuli enne tundide algust leida sedelid küsimustega ja vastata. Koos Osula kooliga korraldati kaks otsimismängu „Otsi ja leia vanasõnad!“ (kooli seintelt tuli otsida vanasõnade algused ja nende juurde kuuluvad lõpud) ning „Otsi ja leia piltmõistatused!“ Urvaste emakeelepäevaürituseks oli „Vanasõnad ei valeta!“ – osalejad said loosiga vanasõnad ja pidid neid klassikaaslastele tutvustama. Kääpal peeti koos kooliga Raamatu ja Roosi päevi – meisterdati roose, räägiti Juhan Liivist, kuulati Anu Tauli kontserti. Osula raamatukogu korraldas koos kooliga traditsioonilise mälumängu kohaliku ja üleriigilise perioodika põhjal.

Parksepa raamatukogus tegutses laste lugemiring „Lugemisirõõm“. Kuulati ja loeti võrukeelseid jutte, jõulujutte, J. Liivi ja A. Puškini loomingut jm.

- Õpilased Võrumaa KRK lasteosakonnas: 17 klassile tutvustati Nukitsa konkursil võistlevaid lasteraamatuid ja 14 klassile noorteraamatuid; korraldati peokutse saanud lastele reis Tallinna lõpuüritusele ja vanalinna ekskursioon. Kolmele klassile tutvustati eakohast uudiskirjandust ja suvelugemiseks sobivaid raamatuid.

Kadi Altosaar koostas Võrumaa Kutsehariduskeskuse praktikatöona linnaloodust ja loodusraamatuid tutvustava retke „Avasilmi märkad elu“. Kreutzwaldi pargist mööda Tamula kallasarada ja läbi Juudipargi raamatukoguni kulgeval retkel õpiti nägema loodust linnas, räägiti looduskaitsest, otsiti seoseid loodusraamatutes kirjutatu ja elusa looduse vahel, raamatukogus tähistati retkekaardil olulisemad peatuspunktid ja selgitati sellega välja kõige tähelepanelikum loodusuurija. Retkedel osales 4 lasteaiarühma ja 14 algklassi.

Lasteosakonnas oli Krabi Põhikooli õpilase Elise-Martina Rämmeri loovtöona valminud maalide näitus „Une-näod“.

2013. a lõpus saadud klaasist valgustatud näitusevitriinis esitleti 7 näitusel laste meisterdatud mänguasju, Võru käsitöömeistrite mänguasju ja käsitööna valminud nukke, reisimeenete, suveniirnukkude ja kalendrite kollektsioone.

Näitusi vaatamas ja näitusetutvustusi kuulamas käidi klasside ja lasterühmadega.

- Võru linna rattahooaja avaürituse kavasse kuulus esindusliku vanade lastesõidukite näituse „Lapsepõlv rattad“ avamine Võrumaa KRK lasteosakonnas. Aivo Proskini erakogust pärinevad rattad, tõukerattad, lapsekärud ja pedaalidega autod on kandnud mitme põlvkonna lapsi 1960-ndatest 1990-ndateni. Näituse juures sai värvida rattasõidu pilte ja ehitada rattaskulptuuri.

Võrukaela näitering õppis selgeks mitu näidendit ja esitas neid raamatukogus, koolides, lasteaedades ja Kreutzwaldi muuseumis kokku 9 korral.

Linnapäevade perepäeval meisterdasid lasteosakonna raamatukoguhoidjad lastega mullitajaid, tegid hiigelseebimulle ja õpetasid raamatuparandamist

- Koolivaheajal pakkusid raamatukogud lastele mitmesuguseid tegevusi.

Võrumaa KRK lasteosakond korraldas teist korda võistulugemise programmi „Laste-Raamatu-Suvi“ kogu maakonna rahvaraamatukogude lugejatele. Programmi läbis 25 5-12-aastast lugejat, kes laenasid lugemiseks raamatuid 11 maakonna raamatukogust. Osalejaid oli rohkem, kuid kutse kohtumisele Ilmar Tomuskiga said ainult need, kes lugesid läbi vähemalt 7 raamatut, vastasid küsimustele, joonistasid ja kirjutasid lemmikraamatust. Tublimad lugesid läbi mitukümmend raamatut. Joonistuste ja raamatusoovituste näitus läks rändama maakonna raamatukogudesse. Projekt toimus tänu Võrumaa Kultuurkapitali toetusele ja koostöös Parksepa raamatukoguga, kes korraldas samal päeval Ilmar Tomuski kohtumise Parksepa Keskkooli lastega.

Kuna maaraamatukogudes oli nooremaid suvelugejaid, kellele Laste-Raamatu-Suve programm ja raamatud veel jõukohased polnud, pakkus KRK lasteosakond välja vabade reeglitega „Karikakrasuve“ lugemisvõistluse, mida kasutati Kuldre, Kirepi ja Meremäe raamatukogudes. Raamatukogude seintel õielehti ehk loetud raamatute pealkirju koguvad lilled tekitasid hasarti noortes lugejates ja äratasid ka täiskasvanud külastajate tähelepanu. Meremäel kasutas õpetaja sama ideed „Lasse-Maija detektiivbüroo“ sarja lugemisvõistluseks, tähelepanelikumad lugejad selgitati lõpuks viktoriiniga.

Ruusmäel toimus traditsiooniline suvine orienteerumismäng „Laste suvetund“. Tuli otsida mõisaparki peidetud ülesandeid ja need lahendada. Kokkuvõtteid tehti raamatukogus. Tsolgo lapsed kogunesid kevadvaheajal raamatukokku õpiringi „Teeme kommi, sööme kommi“. Obinita raamatukogus olid koolivaheajal filmiõhtud, vaadati (ja hiljem ka loeti) Eesti lastefilmide klassikat, populaarseimaks osutus „Nukitsamees“. Väiksemates raamatukogudes oligi kohalikele lastele võimalik tegevust pakkuda ainult vaheaegadel, sest lapsed käivad kaugel lasteaias või koolis.

Veel maakondlikke üritusi Võrumaa Keskraamatukogu lasteosakonnas:

19. korda valiti Võrumaa KRK lasteosakonnas maakonna parim 4. klasside ettelugeja. Loeti spordijutte, osalejaid oli 27. Võitja esindas maakonda Eesti Lastekirjanduse Keskuses üleriigilisel ettelugemise võistlusel.

9. korda võistlesid 6.-9. kl noored Tooliteatri etluskonkursil. Traditsiooniliselt esitati 2014. aasta eesti lastekirjanduse juubilaride loomingut. Osales 13 õpilast 6 koolist.

Koostöös algklassiõpetajatega viidi läbi maakonna 4. klasside õpioskuste olümpiaad.

Koostöös emakeeleõpetajatega viidi läbi J. ja J. Liivi etlusevõistluse maakonnavoore.

Koostöös Võru Instituudiga viidi läbi võru keeles ettelugemise konkurss „Kullõ’, ma loe sullõ!“

Võru Folkloorifestivali kavas oli Helle Laanpere jutujalutuskäik "Otsime "Höbelusikaid": kirjandusretk Võru linnas Voldemar Raidaru raamatute tegevuspaikades".

Koostöös emakeeleõpetajate ja Võru Instituudiga toimus maakonna õpetajate ja raamatukoguhoidjate viies reis vana Võrumaa kirjanduslikesse paikadesse, seekord Räpina kihelkonda. Reisiks kogutud info ja reisi pildialbum on Võrumaa Keskraamatukogu veebilehel.

Lisandus **mitme põlvkonna ühistegevusi raamatukogudes**. Mudilasringide ja -ürituste tegevusse kaasati alati ka mudilasi saatvad vanemad ja vanavanemad. Kääpa raamatukogus lavastati koostöös lapsevanematega järjekordne näitemäng. Osula ettelugemispäeval lugesid vanaemad-vanaisad lastele oma lemmikjutte. Meremäel käivitati ürituste sari „Väikesed suurtele, suured väikestele“: kord kuus lugesid algklasside õpilased vallavalitsuse ametnikele või pensionäride seltsi liikmetele ette

või rääkisid viimati loetust, täiskasvanud jagasid lastele oma lugemiselamusi. Tagasiside oli mõlemalt poolt väga positiivne. Vaabinas korraldati täiskasvanutele ja lastele ühiseid käelise tegevuse üritusi, mis olid seotud raamatutega – maaliti muumipilte nõudele ja tutvuti muumiraamatutega, maaliti jõulupilte ja üllatati isegi täiskasvanuid jõuluraamatute laia valikuga jne. Kaasa võetud lastel tekkis harjumus edaspidigi aeg-ajalt raamatukokku tulla. Eesmärgiks oligi hoida elus tegevusi, mis ei laseks lapsel raamatukogu uksest sisse astumata mööda minna. See siht oli mitmel raamatukogul ka saavutatud, nt Haabsaares oli positiivseid kogemusi lastega, kes ei tahtnud vanematega linna poodi kaasa minna, vaid eelistasid sel ajal raamatukogus aega veeta.

4.4 Erivajadustega sihtrühmade teenused

	Kordade arv	Teenuste arv	Kasutajate arv
Koduteenindus	253		58

	Ürituste arv	Osavõtjate arv
Teenused teistele asutustele	5	161

Viitina. “Kõik käib inimlikkuse tasandil, seda ma ei pane arvudesse”. Vana-Vastseliina raamatukogu juhataja viis raamatuid kord kuus Vastseliina Hooldekodu hoolealustele Nägemispuudega inimestele muretseti Võrumaa KRKs lugemislup, mis nii siin kui Kirepi raamatukogu lugejate poolt on sagedasti kasutatav (koju unustatud prillid, väike tekst jms).

4.5 Raamatukogu kultuurikeskusena

Kultuurikeskustena toimisid raamatukogud vastavalt võimalustele – raha, tegijad, tegevusraadius, huvigruppide olemasolu jms. Haabsaares laenutas raamatuid raamatukogupäevade ajal vallavanem, Krabi raamatukogus endine juhataja.

Võrumaa KRK pühendas lugemisprogrammi „Raamatuga suvesse – linnaromaan“ Võru linna 230. sünnipäevale. Kokku loeti 186 raamatut, neist populaarsemad olid J. Griškovetsi „Särk“, M. Keräneni „Minu supilinn“ ja A. Benneti „Tema majesteet lugeja“. Kõige tublim osaleja luges läbi kõik 50 raamatut. Alustati ürituste sarja „Sündinud Võrus“, avakülaline oli dirigent E. Pehk. Linna sünnipäevale pühendatud pargiraamatukogus „Katariina allee raamatukogu“ esines ettekandega „Katariina II – keisrinna, kes rajas Võru linna“ professor M. Laur. Sünnipäevale lisasid sära L. Koppeli maalinäitus „Võromaa, Võromaa...“ ja raamatunäitus „Mina, Katariina“. Kella kahestel kohtumistel vanema ja väliseesti raamatu toas loeti Võrumaa kirjanike loomingut. Neljandat korda toimunud õpilaste jutuvõistluse koduloo-teema oli samuti Võru linna sünnipäevast inspireeritud. Nelja kooli õpilaste poolt esitati 30 juttu.

Parksepas eksponeeriti T. Praoski joonistusi näitusel „Õnneõied külmal ajal“ ja Ruusmäel I. Vananurme fotonäitust „Mu Setomaa inimesi“ ning kuulati reisimuljeid Itaaliast. Krabil olid tähelepanu all ülirikkaliku seeneaasta puhul raamatud ja toidud seentest. Linda raamatukogus kogunesid pensionärid teisipäeviti uute raamatute ja ajakirjadega tutvuma. Põhjamaade nädala raames avastas nii mõngi lugeja L. Hietamehe ja A. Kallase loomingut. Missos viidi koos rahvamajaga läbi ajalooapäev ja väljapanekutega tutvustati (taas)avastamisrõõmu pakkunud raamatuid. Vastseliinas saadi olulist täiendust fotokogusse. Kuutsil ja Meremäel tähistati 1949. aasta märtsiküüditamise 65. aastapäeva.

Erinevate üritustega austati J. Liivi ja A. Haava kirjanduslikku pärandit (Võrumaa KRK, Meremäe, Kääpa jt). Koostöös kooliga toimusid Kääpal kolmepäevased raamatu ja roosi päevad. Meisterdati erinevas tehnikas roose ja kuulati A. Tauli musitseerimist. Lasva laadal oli Kääpa raamatukogu väljas raamatutelgiga, kus uue omaniku leidsid annetatud raamatud. Lugejatele korraldati väljasõidud Otepääle ja Võrru H. Relve ja V. Mikita loengutele. Meremäe raamatukogu osales vallavalitsuse poolt ellu kutsutud loomerünnaku läbiviimisel. Kohale kutsuti sealtkandist pärit või seotud inimesed ja osavõtjaterohke ürituse käigus genereeriti hulganisti ideid, kuidas peaks Meremäe vallas edasi minema. Väikese grupi sinna piirkonda saabunud uute lugejatega käidi ekskursioonil Petseris. Üritusega “Aia- ja laulupäev Vaabinas” tähistati raamatukogu 105. sünnipäeva. Vana-Vastseliina korraldas koostöös Kapera Kandi Ühinguga kodukandipäeva, kus kodu-uurija ja fotograaf A. Ruus tutvustas kunagise fotograafi Timmo uuendatud näitust “Pildid klaasidelt”, mis tõestas fotode tegemise ja säilitamise vajalikkust.

Jrk.	Raamatukogu	Näituste arv	Väljapanekute arv	Näitused ja väljapanekud kokku	Üritused	Üritustel osalenute arv
1	Võrumaa KRK	34	189	223	327	5522
2	Antsla Linnark.	1	21	22	14	492
3	Haabsaare	4	30	34	2	15
4	Haanja	3	5	8	12	174
5	Kirepi	7	2	9	12	101
6	Krabi	1	4	5	12	178
7	Kuldre	8	51	59	9	250
8	Kuutsi	10	11	21	7	358
9	Kääpa	3	8	11	29	469
10	Lasva	4	5	9	23	425
11	Linda	1	18	19	7	62
12	Loosi	2	11	13	1	24
13	Luutsniku	1	1	2	5	209
14	Meremäe	3	15	18	48	615
15	Misso	7	28	35	12	309
16	Mõniste	0	10	10	5	111
17	Nursi	6	18	24	4	32
18	Obinitsa	8	5	13	11	653
19	Osula	1	5	6	8	112
20	Parksepa	15	5	20	17	507
21	Puiga	11	15	26	10	320
22	Ruusmäe	10	13	23	18	410
23	Rõuge	2	7	9	2	254
24	Sõmerpalu	2	10	12	6	40
25	Sänna	3	2	5	9	214
26	Tsolgo	0	17	17	24	319
27	Tsooru	6	14	20	14	119
28	Urvaste	3	21	24	9	76
29	Vaabina	4	10	14	10	310
30	Vana-Vastseliina	4	12	16	11	199
31	Varstu	5	17	22	9	161
32	Vastseliina	12	8	20	2	84
33	Viitina	2	2	4	4	67
	Kõik kokku:	183	590	773	693	13191

4.6 Raamatukogu koolituskeskusena

Jrk.	Raamatukogu	Rühmakoolituste arv		Osalejate arv		Individuaalkoolituste arv		Osalejate arv	
		2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014
1	Võrumaa KRK	22	22	448	453	71	59	92	76
2	Antsla Linnark.	6	3	18	29	12	14	15	17
3	Haabsaare	0	0	0	0	1	2	1	2
4	Haanja	11	4	122	36	7	4	7	4
5	Kirepi	1	0	7	0	1	7	2	8
6	Krabi	1	2	8	10	1	2	2	3
7	Kuldre	2	4	24	48	5	7	5	7
8	Kuutsi	2	3	17	16	10	11	13	16
9	Kääpa	0	0	0	0	7	8	14	11
10	Lasva	0	0	0	0	6	2	6	2
11	Linda	0	0	0	0	8	6	8	6
12	Loosi	0	0	0	0	4	4	4	4
13	Luutsniku	0	0	0	0	4	2	4	2
14	Meremäe	3	4	45	33	19	16	14	16
15	Misso	3	2	37	35	4	4	8	9
16	Mõniste	0	0	0	0	4	4	4	4
17	Nursi	0	0	0	0	2	4	2	3
18	Obinitsa	6	6	105	80	30	25	40	35
19	Osula	10	7	96	89	3	5	6	7
20	Parksepa	3	1	9	20	7	6	7	6
21	Puiga	7	5	130	135	11	11	20	18
22	Ruusmäe	2	3	25	25	3	7	9	9
23	Rõuge	4	3	42	29	2	2	4	3
24	Sõmerpalu	2	3	14	26	16	24	23	26
25	Sänna	0	0	0	0	13	7	13	7
26	Tsolgo	0	0	0	0	17	16	17	16
27	Tsooru	3	0	17	0	14	16	16	19
28	Urvaste	1	1	5	9	7	10	12	12
29	Vaabina	0	0	0	0	6	6	6	8
30	Vana-Vastseliina	1	1	5	4	5	6	5	5
31	Varstu	3	3	27	30	5	2	7	2
32	Vastseliina	2	1	28	20	24	10	24	10
33	Viitina	1	3	7	40	3	6	3	6
	Kõik kokku:	96	81	1236	1167	332	315	413	379

Sihtrühmadele – õpilased, pensionärid ja töötud – tutvustati e-kataloogi RIKSWEB. Tagasiside oli positiivne, sest RIKSWEBi kasutajate arv on tõusuteel. TÕNi ja raamatukogupäevade ajal õpetati Võrumaa KRKs lihtsamaid raamatuparandusvõtteid. Linnapäevade ajal tegutses Kesklinna Pargis õpituba „Kuidas pikendada raamatu eluiga“. Kirepil õpetati GoogleMapsi kasutamist ja vaadati StreetWiewga reisisihtkohti. Kääpal tehti PowerPointi esitlusi erinevatel teemadel, näiteks „Tööülesanded puhastusteeninduses“ kutsekoolide õpilastele ja Interneti kasutamisest eakatele lugejatele. Parksepa raamatukogus esines südamearst H. Paidre loenguga „Südamehaigused ja nendest hoidumine“. Ruusmäe raamatukogu õpiringis õpiti decoupage tehnikat. Kõikjal maakonnas nõustati pangateenuste ja e-posti, tuludeklaratsioonide täitmise jms. kasutamist. Vaabinas elavnes õpiringi tegevus – maaliti portselani ja värvilist klaasi vitraažiks ning tutvuti uute raamatutega. Üritustel vajaminevad meened valmisid õpiringi kätetööna nagu I. Vananurmele kingitud vaagen tema luuletusega “Ei ole kunagi hilja”. Viimastel aastatel on TÕNi ajal traditsiooniliselt külastanud raamatukogu Urvaste valla sotsiaalnõunik, et jagada inimestele nõuandeid eluga toimetulekuks.

4.7 Raamatukoguteenuse turundus

Peamised kanalid on raamatukogude (Võrumaa KRK, Parksepa) ja kohalike omavalitsuste veebilehed. Lasva raamatukogudesse saabunud uudiskirjandust tutvustas Tsolgo raamatukogu juhataja Lasva valla veebilehel. Facebooki (Võrumaa KRK, Linda) ja veebilehtede külastajate arv kasvas.

Infot ürituste kohta ilmus Võrumaa Teataja rubriikides “Mis toimub” ja “Nädal”, Lõunalehe rubriigis “Kuhu minna” ning valdade lehtedes. Võrumaa KRK reklaamis oma üritusi kaubanduskeskuste ja linna infotahvliitel.

4.8 Bibliograafia- ja infotöö

Meremäe valla raamatukogud tegelesid ajalehtede Võrumaa Teataja, Koit ja Eesti Päevaleht monitoringuga. Seoses Setopeedia projektiga muutus materjalide väljaotsimine ja täpsustamine raamatukogude jaoks üsna töömahukaks, aga nüüd on Vikipeedias vähemalt 50 artiklit rohkem Meremäe valla kohta.

4.8.1 Andmebaaside loomine

Võrumaa KRK koduloo andmebaasi täiendati järjepidevalt, põhiallikatena ajalehed Lõunaleht, Võrumaa Teataja, Uma Leht, Võru Linna Leht, Võru Valla Leht, aga ka valikuliselt erinevad väljaanded. Aasta jooksul sisestati 1548 kirjet, neist 103 Tõõrahva Elu 1971. aastakäigust. Parandati, lisati isikunimede juurde sünni- ja surmadaatumeid 1143 kirjes. EMSi põhjal korrigeeriti märksõnu ja kirjetele lisati DIGARi linke. Kuldres täiendati bibliograafilist ülevaadet E. Valteri kohta. Kääpa raamatukogu kogus infot piirkonna endiste asukohtade kohta aastatest 1917–2014.

4.8.2 Infopäringud

Infopäringute arv kasvas, sest infokülluses on vastuste leidmine ajamahukas, raamatukogust saab vastuse kiiremini. Teema paneb sageli paika aastaaeg. Võrumaa KRKs registreeriti 1526 päringut, millest bibliograaf lahendas 213, neist 124 olid koduloolised. Näited: „Ehitussektori areng Eestis aastatel 1995–2012“, „Pereplaneerimist mõjutavad tegurid“, „Katariina II“. Vastseliinas abistati Piimaühingu/meierei ajalugu uurivat õpilast ajalooliste fotodega, põnev oli päring keskaja nõiaprotsesside kohta. Ruusmäel uuriti Rogosi mõisa ajalugu. Parksepal sooviti infot väliköögi ja -duši ning purskkaevu ehitamise kohta. Kääpal uuriti eesti ehtekultuuri ja rahvariidevööde kohta. Kirepi raamatukogu lugejad tundsid huvi nii jääaja lõpu kui Põhja-Jäämere sügavuse vastu. Lasval küsiti enim ajaloo suurkujude, metsavendade jms kohta.

4.8.3 Trükised ja veebiväljaanded

Võrumaa KRKs jätkati V. Uibopuu personaalbibliograafia täiendamist Eesti Kirjandusmuuseumi kogude põhjal. Alustati R. Kolga bibliograafia koostamist ning andmete kogumist B. Kangro kohta. Võrumaa kultuuriloos. E. Raag (kaasautor) ja I. Kuljus (üks koostajatest) olid tegevad Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu 25. aastaraamatu valmimisel. Jätkati Võrumaa KRK bibliograafia täiendamist. Kodulehel tutvustati nii uusi kui vanemaid Võrumaaga seotuid trükiseid. Koduloolised mapid koostati 48 koduloolise isiku kohta (H. Murel, A. Varustin jt), juba olemasolevaid täiendati. Koostati 20 soovitusnimestikku ja -lehte, millest mahukamad olid „Navi

küla“, „Võru Tartu tänava kultuuriobjektid“, Võrumaa tarbijaühistud“ ja „Võrukivi ajalugu“. Koostati mapp Kuperjanovi üksik-jalaväepataljoni kohta. Rõuge raamatukogu direktor kirjutas seminaritöö teemal „Võrumaa rahvaraamatukogude asupaigad“.

Kokkuvõte

Edukas ja tegevusrohke aasta tänu põhjalikult ettevalmistatud üritustele oli Võrumaa KRK lasteosakonnal. Õpetajatelt saadud hea tagasiside tõi raamatukokku kümneid klasse ja lasteaiarühmi. Uus näitusevitriin lõi põnevamaid eksponeerimisvõimalusi ja lisandus kolmas lasteaia välisestinduspunkt. H. Laanpere: „Kojulaenutuste arvu vähenemine on märgiks, et raamatukogu võetakse üha enam vabaajakeskusena, kuhu tullakse eelkõige aega veetma ja võib-olla sellele lisaks ka raamatut laenama. Aasta-aastalt tuleb raamatukoguhoidjatel rohkem pingutada ja turunduspsühholoogiat rakendada, et raamatukogu kasutajatest saaksid ka laenajad ja lugejad. Teisalt on vaja tulla vastu ka ajaveetjate ootustele ja kujundada raamatukogust mitmekülgset tegevust pakkuv kogukonnakeskus – isegi kui selleks napib vahendeid ja oskusi“.

Hea meel on noorte perede üle, kes on Võrumaale suvekodud rajanud ja leiavad tee raamatukokku – aktiivsete külastajatena võtavad ka oma sõbrad ja tuttavad kaasa.

Linda raamatukogus võeti kasutusele programm RIKS. Ruusmäel ja Rõuges töötati esimest aastat elektroonilise laenutusmooduliga. Mõniste-Ape teeremondi tulemusena valminud valgustatud kergliiklustee hõlbustab Mõniste raamatukogu küllastamist. Vaabina: „Töö raamatukogus ei saa olla ainult raamatukogu töö. Tarvis on uusi väljakutseid, mis tooks inimese raamatu juurde“.

Võrumaa KRKga ühes majas asub 2015. aastast tegutsema MTÜ Võru Noortekeskus, kellega loodetakse korraldada ühisüritusi. Võimalusel muretsetakse raamatute tagastuskast ja raamatuvitriin.

Hoida lugejaid!

Koostajad Võrumaa rahvaraamatukogude juhatajad, Võrumaa KRK osakondade juhatajad, raamatupidaja-asjaajaja, pearaamatukoguhoidja.

Direktor

Inga Kuljus